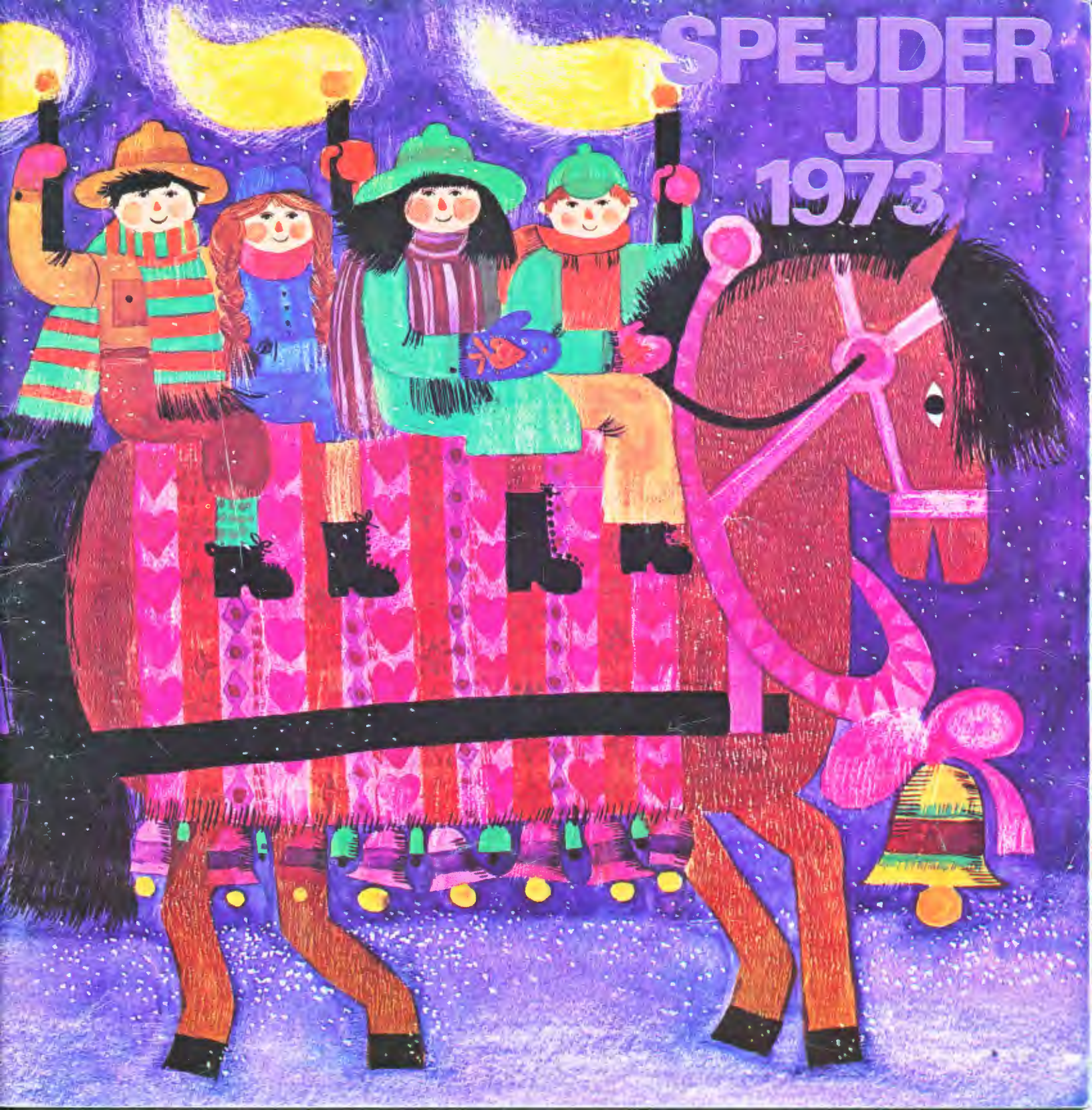

SPEJDER JUL 1973

Det var midt i julenat,
hver en stjerne glimted mat,
men med ét der blev at skue
én så klar på himlens bue
som en lille stjernesol.

Når den stjerne lys og blid
sig lod se ved midnatstid,
var det sagn fra gamle dage,
at en konge uden mæge
skulle fødes på vor jord.

Vise mænd fra Østerland
drog i verden ud på stand
for den konge at oplede,
for den konge at tilbede,
som var født i samme stund.

Stjernen ledte vise mænd
til vor Herre Kristus hen;
vi har og en ledestjerne,
og når vi den følger gerne,
kommer vi til Jesus Krist.

Grundtvig

Kresten Gammeljern

Fortalt og tegnet af Ole Lund Kirkegaard

Kresten Gammeljern boede i et lille hus for enden af vejen, men det var svært at få øje på huset, for det lå bag et bjerg af gammelt skrammel.

Dette bjerg var lavet af rustne cykler uden hjul, gamle vaske-kummer, blik-spande med huller i, stole med brækkede ben, våde aviser, skæve barnevogne og en enkelt gul lastbil, som ikke havde kunnet køre de sidste fem-og-halvtreds år. Bag dette pragtfulde bjerg af skrammel boede Kresten Gammeljern. Hele sit liv havde han samlet på gammelt skrammel, og nu havde han altså et helt bjerg af det.

Kresten Gammeljern var berømt over hele byen, for han havde en medalje på maven, han kunne tage sine tænder ud af munden, og han havde engang set selveste kongen – til hest.

»Den gang, da var der noget ved det,« sagde Kresten Gammeljern og spyttede en lang, sort spyt-klat ind i sit bjerg. »Den gang red kongerne rundt på heste med guld-kroner på hovederne og guld-tænder i munden. Den gang var kongerne noget værd«.

Børnene sad i en gammel sofa, hvor fjedrene stak ud af det grønne betræk. »Ser I,« sagde Kresten Gammeljern. »Den gang var alting helt anderledes end nu. Det var ikke bare kongerne, der var anderledes. Tobakken var også bedre. Og stærkere. Og der var meget mere skrammel at samle på«.

»Kunne du også spytte sort spyt den gang,« sagde en lille dreng.

»Ha,« råbte Kresten Gammeljern. »Om jeg kunne spytte. Den gang var jeg en mester i at spytte. Jeg kunne ramme en krage i et højt grantræ lige i øjet«.

»Ork,« sagde den lille dreng. »Bare det var mig«.

»Ja, det var tider,« sagde Kresten og satte sig på en tre-benet stol. »Den gang var der noget ved det. Når det regnede, for eksempel, så regnede det, så det kunne forslå noget. Nu om stunder falder der bare lidt vand-pjask. Men den gang var dråberne så store som hønseæg, og gaderne var fulde af vand, så kattene måtte svømme efter musene. Jeg husker engang, hvor vi måtte sejle til skole i vaske-baljer. De små børn måtte slet ikke gå ud, fordi deres mødre var bange for, at de skulle drukne. Åen løb over sine bredder, og fiskene svømmede helt ind i haverne. Der sad vi så i vores vaske-baljer og fiskede lækre fed-sild op mellem kål-stokkene«.

Kresten Gammeljern klukkede fornøjet.

»Fortæl noget mere om den dér gamle tid,« sagde den lille dreng.

»Ja, den gang var der også noget, der hed sne,« sagde Kresten. »Husene forsvandt i sne-driver hver vinter, og de kom først frem igen, når det blev forår. Folk måtte klatre ud gennem skorstenene for at få frisk luft.

Frosten knagede, så ruderne slog revner, og vi måtte alle sammen sove i den samme seng for at holde varmen«.

Kresten så på børnene.

»Ha, ja,« brummede han. »Den gang var de små børn også meget mindre, end de er nu. Og de store børn var meget større. Og tænk på piberne.

De var så lange, at de nåede helt ned til

gulvet. Der var mere røg i tobakken, mere brændevin i flaskerne og mere flæsk på svinene. Ok, ok, det var tider, bette børn«.

»Blæste det også,« spurgte den lille dreng. »Blæste det også i den dér gamle tid«.

»Om det blæste,« råbte Kresten Gammeljern og var nær drattet ned af sin trebenede stol. »Det blæste, så fjerene fløj af hønsene, og folk måtte klamre sig til lygte-pælene, for ikke at flyve væk, mens hatte og briller og frakker og ostemadder susede om ørerne på dem. Og under den store storm i -21 blæste alle husene over på den anden side af gaden«.

»Så I også fjernsyn den gang,« spurgte den lille dreng.

Kresten Gammeljern tog sig til hovedet.

»Den gang var den slags ny-modens djævel-skab slet ikke opfundet,« sagde han.

»Næhh, den gang gik vi i cirkus og så verdens stærkeste mand løfte en hest. Vi så løverne æde dyre-tæmmeren, og vi så sabel-slugeren sluge en fire-fem sabler. Ok, ja, sikke tider«.

Kresten Gammeljern sad lidt og nikkede. Så faldt han i søvn på sin tre-benede stol. Børnene listede stille bort, for ikke at vække ham.

»Jeg kunne godt have tænkt mig at leve i den dér gamle tid,« sagde den lille dreng.

»Men hvordan mon folk fandt ud af, hvor de boede dengang i -21, da husene blæste over på den anden side af gaden«.

»Øv,« sagde de to andre børn, som var større end ham.» Det er da løgn alt sammen«. »Nå,« sagde den lille dreng. Men den nat drømte han nu alligevel om kongen med guld-tænderne, om løverne, der åd dyre-tæmmeren og om husene, der blæste over på den anden side af gaden dengang i -21, da verden var anderledes end nu.

The First Nowell

Folkelig engelsk julesang i oversættelse ved pastor Poul Pedersen. Arrangement for klaver og guitar (Finn Dyrhagen).

Guitar notation for the song 'The First Nowell'. It consists of five staves of music in 3/4 time. The key signature has one flat (B-flat). The notation includes various chords and melodic lines with fingerings and ornaments indicated. Chords are labeled with letters: C, F, and G7. Fingerings are shown as numbers 1-4. Ornaments are shown as small circles above notes. The piece ends with a double bar line.

GUITAR

First system of piano notation for 'The First Nowell'. It consists of two staves (treble and bass clef) in 3/4 time. The key signature has one flat. The notation includes chords and a melodic line in the right hand.

Second system of piano notation for 'The First Nowell'. It consists of two staves. The right hand has two first endings marked '1.' and '2.'. The notation includes chords and a melodic line.

Third system of piano notation for 'The First Nowell'. It consists of two staves. The right hand has chords and a melodic line. The notation includes chords and a melodic line.

Fourth system of piano notation for 'The First Nowell'. It consists of two staves. The right hand has chords and a melodic line. The notation includes chords and a melodic line.

KLAVER

Den første jul lød englens sang
for fattige hyrder på Betlehems vang.
De lå ved bål med hunde og får,
mens midvinters kulde var bitterlig hård.
Det klang i sky
med glæde ny:
Født er en konge i Davids by!

De skued til det høje og så,
en stjerne sig viste på himmelens blå.
Den lyste klart så vidt over jord,
den lyste med varme fra himmerigs kor.
Det klang i sky . . .

Den skinned helt til Østerland hen,
den vakte en længsel hos tre vise mænd.
De tre stod op og fulgte dens spor
at opsøge kongen, som fødtes på jord.
Det klang i sky . . .

Og stjernen steg i klarhed og pragt,
den drog dem på vej med en mærkelig magt.
Den steg over bjerg, gennem ørken og dal,
og standsed omsider ved Betlehems stald.
Det klang i sky . . .

De vise sank så stille på knæ
for Frelseren lille i staldrummets læ.
Ærbødigt tog fra taskernes gem
de guldgaver, myrra og røgelse frem.
Det klang i sky . . .

Lad også os med samstemmig hu
da ophøjede Herren og Frelseren nu,
som både jord og himmel har skabt
og oprejser slægten, som før var fortabt.
Det klang i sky . . .

Middelalderborg

Af Carl H. Kibsgaard, illustration Axel Frische

I min drengetid var det almindeligt, at drenge fik en fæstning til deres tinsoldater. I grunden blev det tit en underlig sammenblanding.

Fæstningen var lavet som model af en middelalderborg, men i hvert fald hos mig var den blandt andet befolket med tinsoldater i den kongelige livgardes uniform med bjørneskindshue og rød galla.

Efterhånden blev jeg også klar over, at denne købte fæstning ikke lignede en rigtig borg ret meget, men den gav mig en vældig lyst til at studere, hvordan rigtige borge var indrettet.

Der findes rester af borge over det meste af Europa. I England kan man se borge fra den ældste normannertid, efter at Wilhelm Erobreren 1066 sejlede over Kanalen fra Normandiet og erobrede landet.

Fra disse borge har normanniske stormænd holdt naboherremænd og bondebefolkningen i skak endda før vore kendte romanhelte Ivanhoes og Robin Hood's tid.

I Tyskland ligger rester af en række borge på bjergskråninger ned langs Rhinen, hvor de har bevogtet sejladsen, og hvor borgherrerne har krævet told af købmændene på skibene for at lade dem passere.

De allerstørste borge fra den periode i historien, vi kalder riddertiden, er korsfarernes borge i Syrien. De er bygget i tiden efter 1. korstog ca. 1100, hvor de kristne riddere forsøgte at bide sig fast i disse egne efter at have erobret Jerusalem fra de muhammedanske arabere.

I Danmark har vi ikke mange spor af rigtige middelalderborge. En grund til det er, at vi har haft en dronning Margrethe I., der kort før 1400 forbød adelsmændene at have private fæstninger. Der måtte ikke bygges nye, og de gamle skulle rives ned. For det andet har vore herremænd ikke været så velhavende som udlandets, så deres huse har været mere beskedne. Endelig har vores landskab ikke givet de samme muligheder for at lave en uindtagelig fæstning som udlandets bjerge.

Et enkelt sted i landet har vi dog rester af et par større borganlæg fra middelalderen. På Bornholm, hvor klipperne flere steder danner stejle knuder, er der ved nordkysten bevaret Nordeuropas største borganlæg, Hammershus, bygget af den danske ærkebisp, der boede i byen Lund i Skåne. Han blev ikke ramt af dronningens forbud. Desuden er der inde midt på Bornholm rester af en kongelig borg, Lilleborg, som er gået til grunde under et angreb. Arkæologerne har vist, at bygningerne er brændt, og jorden er desuden fuld af armbrøstpile. Måske er katastrofen sket for kongen i 1259, hvor vi ved, at han var i kamp med ærkebispen.

Middelalderens samfund var på mange måder helt anderledes end vores. Vi er vant til, at politiet holder orden og forhindrer, at stærke overfalder svage.

I middelalderen var det enkelte menneske meget mere overladt til sig selv. Det medførte, at enkelte særlig stærke mænd, adelsmænd, lavede deres eget forsvar, som også

dækkede de bønder, der sluttede sig til adelsmanden.

Når en adelsmand, en konge eller en bisp ville forhindre en modstander i at komme i nærheden af hans hus, var det første, han foretog sig, at vælge et utilgængeligt sted til byggegrund. Mange steder i Europa foretrak man en bjergtop; men i Danmark måtte man enten lægge huset i en sø eller på en bakke, som så helst skulle kunne omgives af vand. Kun i Skåne fandtes klipper, der kunne bruges som byggeplads for en borg, der så kunne komme til at ligge som en ørnerede, højt hævet over det omliggende terræn.

Af det gamle Skåne har vi i dag kun Bornholm tilbage. Resten af Danmark øst for Øresund afstod vi til Sverige i 1660.

Hvis vi i dag skal danne os et billede af, hvorledes en klippeborg har set ud og fungeret omkr. 1200, må vi derfor tage turen til Bornholm og finde frem til Lilleborg, den gamle kongelige borg, der ligger som en malerisk ruin inde i skoven Almindingen.

Der er bevaret så meget, at vi med en smule fantasi kan bygge den op i tankerne.

Byggepladsen for borgen er snildt valgt. Det er en høj, stejl klippe, der er næsten helt omgivet af en sø. Det sidste stykke har der i middelalderen nok været en vandgrav, som man har lavet ved at dæmme op for afløbet fra søen. Derved er vandstanden nemlig steget så meget, at den tørre dal foran borgklippen er blevet oversvømmet.

Lad os prøve at skruet tiden tilbage og tænke os, at vi skal besøge borgen i Valdemar Sejrs regeringstid. På afstand ser vi borgen med sin ringmur ligge oppe på klippen. Heldigvis er vi ventet som gode venner, så vi går uhindret over den lange træbro tværs over vandet. Ellers havde det været let at standse os ved at trække vindebroen op og derefter ramme os med pile oppe fra muren. Efter at være kommet over, går vi ad en smal vej med et stort tårn på højre side. Det fungerer som et slags porttårn. Herfra har man god oversigt over uvelkomne gæster, hvis de skulle være nået så langt. Derfor var tårnet anbragt på de indtrængendes højre side. En kriger vil normalt bære sit skjold på venstre arm og vil derfor være nemmest at få ram på fra højre.

Nu står vi foran en stor træport, men vi får ikke åbnet hele porten. Som fodgængere bliver vi sluppet ind gennem en lille dør, der er skåret ud i en del af porten. Så er portvagten fri for at fjerne de store stængebomme, der sikrer porten indefra. En anden fordel for vagten er, at døren er så lav, at vi må gå igennem stærkt foroverbøjet. Faktisk har vi alle chancer for at blive halshugget, idet vi går ind, hvis vagten ikke mener, at vi skulle være sluppet ind.

Inden vi går videre, må vi undersøge porten lidt nærmere. Den viser sig at være bygget op af tre lag svære planker lagt på kryds og tværs. På ydersiden er lagt jernbånd,

og gennem jernbånd og planke er vældige jernsøm. En angriber kan spare sig ulejligheden at prøve på at komme ind ved at slå sig igennem en sådan dør med en økse.

Over porten hænger på murens yderside en lille karnap i bindingsværk. Fra et hul i karnappens gulv kan man hælde kogende vand eller værre ting ned i hovedet på den, der står foran porten.

Medens vi står inde i porthvælvingen, bemærker vi, da vi kikker op i loftet, en slidse, hvorfra man meget hurtigt kan sænke et vældigt gitter ned.

Idet vi træder ind på selve borgpladsen, ser vi, at den ringmur omkring klippekuden, som vi så på lang afstand, her inde er forsynet med en træbalkon et stykke oppe. Der kan borgens vagter stå og holde hele landskabet foran under kontrol ved at spejde gennem skydeskårene og samtidig selv holde sig dækket.

Når vi lader øjet følge ringmuren rundt, lægger vi straks mærke til to store massive stenhuse. Det ene er tårnet, vi passerede, da vi kom ind på borgen, og som vi nu har bag os.

Foreløbig har vi ikke nemt ved at se, hvad det indeholder, for indgangsdøren sidder oppe i 1. sals højde. Op til den fører en smal træstige. Det er det sidste tilflugtssted på borgen, med kun et lille

rum med over 2 m tykke mure på hver etage. Det er nok ikke der, man venter gæster. Lidt fremme til venstre ligger den anden store stenbygning, den man kalder palatiet. Ligesom indgangstårnet og muren er den bygget af store, tilhuggede granitsten. Den ligger bygget helt ud til og sammen med ringmuren.

Inden vi prøver at finde vores vært i palatiet, må vi hellere tage en tur rundt på borgpladsen. Det er et temmelig stort område, over 50 m langt, men det ser knapt så stort ud, for spredt over pladsen er der anbragt flere bindingsværkshuse. Vores nysgerrighed driver os til at kigge ind gennem døren på et af husene. Det viser sig, at det er opholdsrum og soverum for borgens soldater. Nogle af dem, der har frivagt, ligger på faste bænke, der står langs væggene, og et par stykker sidder og hænger over et brætspil ved et større bord midt i rummet.

Fra et andet bindingsværkshus hører man vrinsken og raslen. Det må være stalden, hvor man har de udsøgte heste, der er trænet til at kunne bære rytterne i kamp. De andre dyr, man har brug for i det daglige, trækdyr, malke- og køddyr, er anbragt i stalde uden for borgen. Skulle der blive fare på færde, kan de hurtigt trækkes ind over vindebroen og anbringes midlertidigt på borgpladsen.

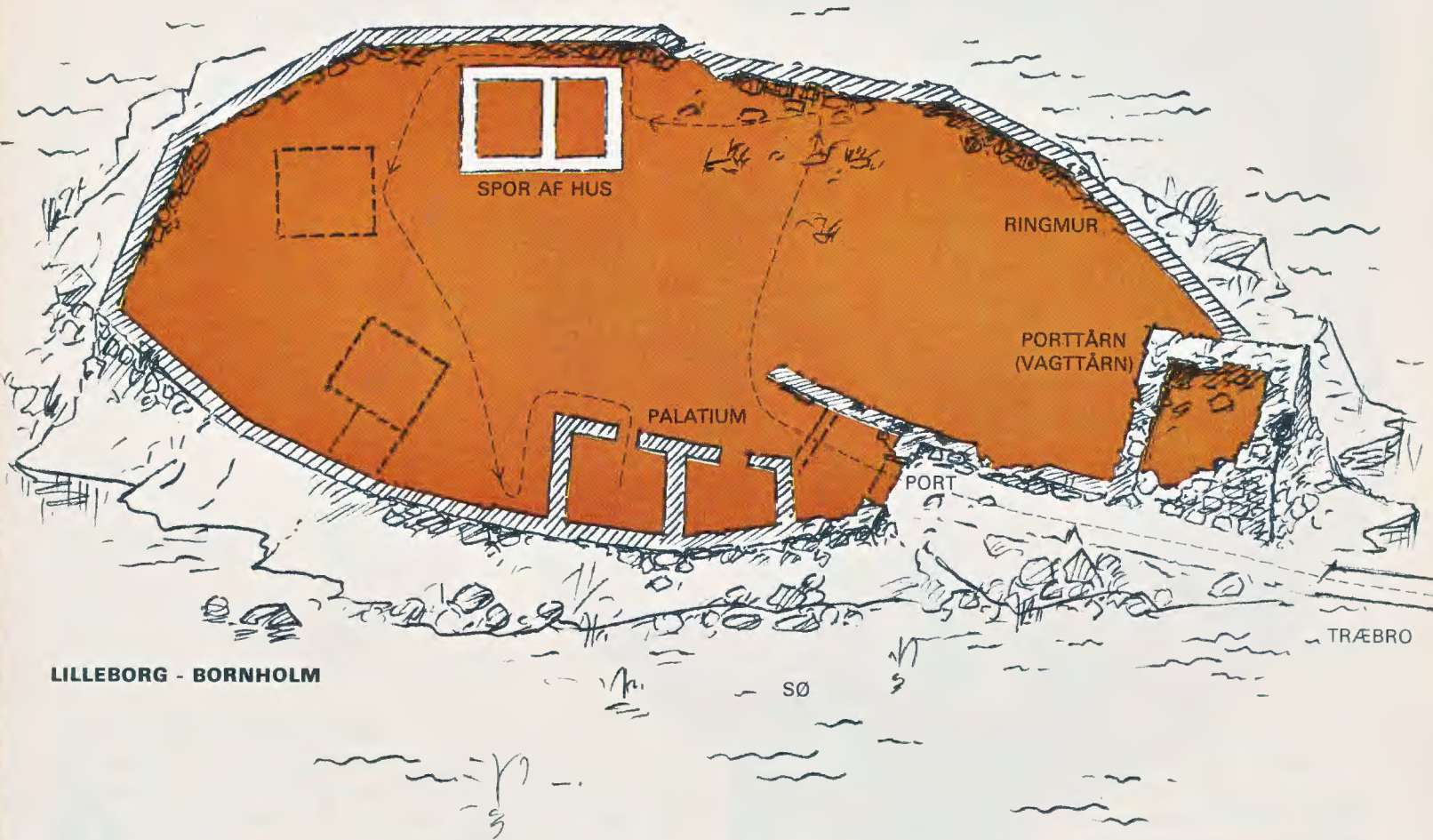
Vi går tilbage over den knoldede borgplads, hvor klipper-

ne flere steder stikker op gennem grønsværen. En ting har vi savnet på vor tur rundt. En brønd. Hvor mon de får vandet fra? Problemet bliver løst, da vi kommer over til ringmuren på sydsiden og kikker ud over søen. Her ser vi en mand med en spand i hånden på vej ned ad en smal trappe hugget ind i klippen. Alt det vand, mennesker og dyr skal bruge, skal altså bæres op fra søen 12–15 meter nede. Det kan nok blive et problem under en belejring.

Efter at have været hele turen borgen rundt dukker vi ind i palatiet gennem husets eneste dør. Den er ligesom porten beskyttet med stængebomme. Der er mørkt derinde. Gennem vinduerne, der er så små, at et menneske umuligt kan slippe ind den vej, trænger kun lidt lys ind i det store rum. Vi kan lige ane nogle få møbler. Men så – pludselig flimrer det om os, og vi står i fuldt dagslys. – Fortryllesen er brudt, og vi er tilbage i 1973. Vi står i en ruin, uden tag og med mure, der er knapt mandshøje. – Borgen er væk.

Vi kan ikke få den igen. Men det er ikke så svært at lave den efter i model.

Vi kan fx. lave modellen i størrelsen 1:100. Det betyder, at alle mål, der på planen er i meter, på modellen bliver det samme i centimeter. Ind i denne borgmodel kan vi så sætte de mennesker, tegneren har lavet. De er 1,7 cm høje og svarer altså til mennesker

LILLEBORG - BORNHOLM

på 1,70 m i den rigtige borg. Klæb dem på karton først og skær dem så ud med en papkniv.

Et glimrende materiale til borgen er skumplast-isoleringsplade (Styropor - »Flamingo«) - ikke for tykt. Brug en plade til underlag og tegn omridset af ringmuren på den. Hvis pladen ikke er stor nok, kan borgpladsen bare blive

lidt mindre. Som huse og tårne kan bruges pap- eller plastemballager. En mælke- eller juicekarton er fx. et udmærket firkantet tårn, og i plast får vi mange flasker - sulfo, skurepulver og meget andet - der kan blive til runde tårne.

Selve ringmuren laves lettest af skumplast, der er nem at skære skydeskår i (papkniven igen). De steder, hvor muren

skal slå et knæk, kan man sætte et tårn ind. Både tårne og mur limes til underlaget med en plastlim, som fås hos farvehandleren. Til sidst males det hele med plakatfarver, der kan dække over påskriften på kartonerne.

Småting (døre, faldgitre, vindebro, stængebomme, stiger o. lign.) laves af materialer, som man i reglen har liggende

i de fleste hjem, fx. pap, ståltråd, tandstikkere, blomsterpinde, så det er egentlig kun nødvendigt at købe et par isoleringsplader, lidt lim, nogle små dåser plakatfarve og måske et par pensler i forvejen, hvis juleferiens fridage skal bruges til borgbygning.

Carl H. Kibsgaard.

Jule-hygge-pynt

Fotograferet, tegnet og fortalt af
Gunver Ask

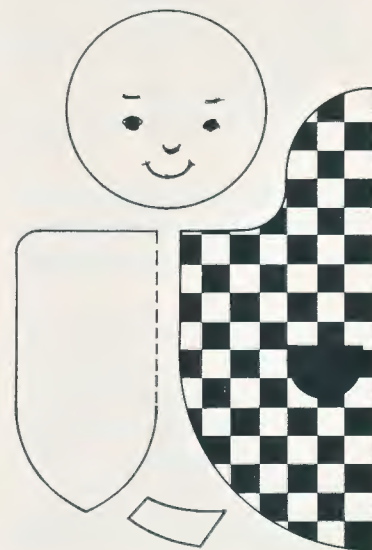
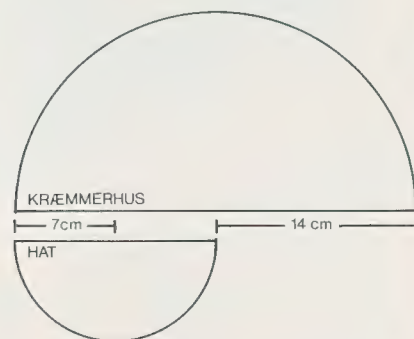
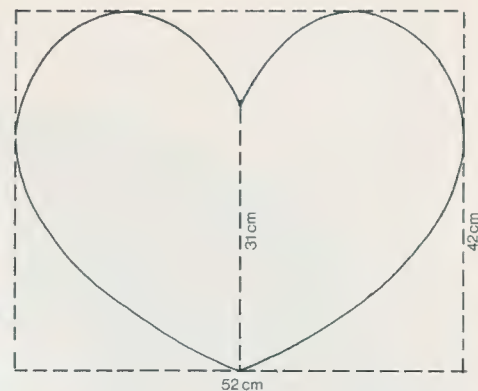

NISSEHERTE

Hjertet er klippet af et stykke gennemfarvet karton. Målene står på den lille tegning. Nisserne er lavet af æsker fra film, tandpasta og creme, der beklædes med rødt papir. Ansigtet klippes, samt skæg og hår. Hvis det skal være en nissekone, klippes forklæde og krave. Lim fast på æsken. Tegn hatten, lim den sammen eller heft med klammer. Tegn kræmmerhusene, lim dem – eller sæt dem sammen med

hefteklammer. Lim alle delene fast på hjertet. Kvasten på huerne er en selvklæbende etiket sat fast på hjertet. Sæt et gavebånd fast på hjertet til at hænge det op i, eller sæt en tegnestift igennem kræmmerhusene (de blir skjult af grænen).

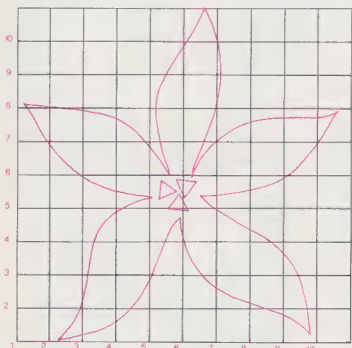
Nisserne kan bruges til bordpynt, når de får en fod at stå på.

KRANS AF JULESTJERNER

Tegn kransen på gennemfarvet grønt karton og klip den ud. Blomster og hjerter klippes af rødt karton. Lim hjerterne sammen om et hvidt gavebånd to og to bag på hinanden og sæt dem fast på kransen med hefteklammer. Lim blomsterne på og derefter de små hvide trekanter.

JULETRÆ AF TREKANTER

Trekanterne klippes i pap og beklædes med selvklæbende plastik i to grønne farver. Lim dem sammen som vist. Flet fire seksten-takkede stjerner, men lav ikke de sidste fire takker. Klip strimlerne af, og det er let at lime på.

Har man en dør med lange smalle ruder, kan de halve stjerner limes på et rødt gavebånd, og et bånd hænges i hver rude. Kniber det at flette stjerner, klipper man nogle af hvidt karton og limer på på bagsiden.

DEKORATION AF KØKKENRULLE OG ÆGGEBAKKE

Tril sølvfolie rundt om paprullen, og stop det ind ved enderne. Klip tre huller foroven til at sætte grønt i. Klip skåle af bund og låg af æggebakker, mal dem med stålhud. Mal samtidig nogle vatkugler (1 cm i diameter). Når de er tørre, trækkes de på snore og bindes fast under rullen. Sæt den fast i døren med tegnestifter inden i rullen, eller træk et bånd gennem rullen og sæt det fast øverst på døren.

Heksetræet

Af Robert Fisker, illustration Svend Otto

Hele den forheksede historie startede faktisk fra det øjeblik, forgafnen på Evas cykel knækkede. Eva sad i grøften og suttede på sine skrammede knoer, og jeg stod og stirrede surt og opgivende på hendes havarerede gravgelænder, da den grønne varevogn bremsede op på vejen ud for os. En mand i storternet jakke og grønne fløjlsbukser kantede sig ud af vognen.

»Det så grimt ud«, sagde han og så bekymret på Eva. »Jeg så det hele. Kom du noget slemt til?«

»Næh,« sagde Eva mellem suttene, »bare et par skrammer.«

»Hvor skal I hen?« spurgte han og kløede sig i det mørke skæg.

»Til Skovby,« svarede vi i munden på hinanden.

»Så kan I køre med mig. Kom, vi smider cyklerne ind i vognen.« Han og jeg fik cyklerne ind i varevognen, og et par minutter efter sad vi alle tre klempt sammen på fø-

tersædet og kørte videre ad de sidste 10 km til Skovby. Han var en hyggelig fyr. Vi fortalte, at vi skulle tilbringe den sidste uge af vores ferie hos vores onkel og tante på Skovby kro. Han fortalte, at han hed Søren Dam og var journalist.

»Er I kendt med egnen her?« spurgte han pludselig. »Kender I noget til Ulveskoven?«

Ja, det gjorde vi da. Den havde vi turet rundt i sammen med vores fætter Jesper i ferien sidste år.

»Så kender I vel også Kragehuset – og Heksetræet!«

»Hvaffor et træ?« Vi så forbavset på ham.

»Heksetræet i Ulveskoven. Det skulle findes ved den store mose nord for Kragehuset!« – Vi rystede begge på hovedet.

»Vi kender godt Simon Skovløbers gamle hus,« sagde Eva, »men jeg har i al fald aldrig hørt om et træ med det navn!«

Manden slap rattet med den ene hånd og trak et stykke papir op af lommen i jakken. Han rakte det til mig.

»Kik på det,« sagde han. »Jeg er ved at samle stof til nogle artikler om gamle træer og de historier, der knytter sig til dem. Der findes en hel del af den slags rundt om i landet. På Fyn traf jeg en fyr, som fortalte mig om Heksetræet. Han tegnede det kradseri der, men kunne ellers ikke fortælle noget om træet ud over navnet.«

Eva og jeg kikkede på kradseriet. Det var et løst tegnet kort over noget af Ulveskoven med Kragehuset og mosen. Også landevejen gennem skoven var med, og nederst var tegnet en stump af jernbanen til Skovby. Ved øverste venstre hjørne af mosen var tegnet et kryds, og her var skrevet HEKSETRÆET. Nederst til højre, helt nede ved kanten af papiret, var der skrevet nogle ord. Jeg prøvede på at læse dem, men de var utydeligt skrevet. Eva stak næsen helt ned i papiret for at læse dem, men så snappede han

igen papiret og stak det i lommen.

»Der stod noget nederst på papiret,« sagde Eva.

»Ja. Træet skulle have et hul i stammen mod vest,« sagde manden, »det er vistnok hult. Men det med hullet skulle være sikkert!«

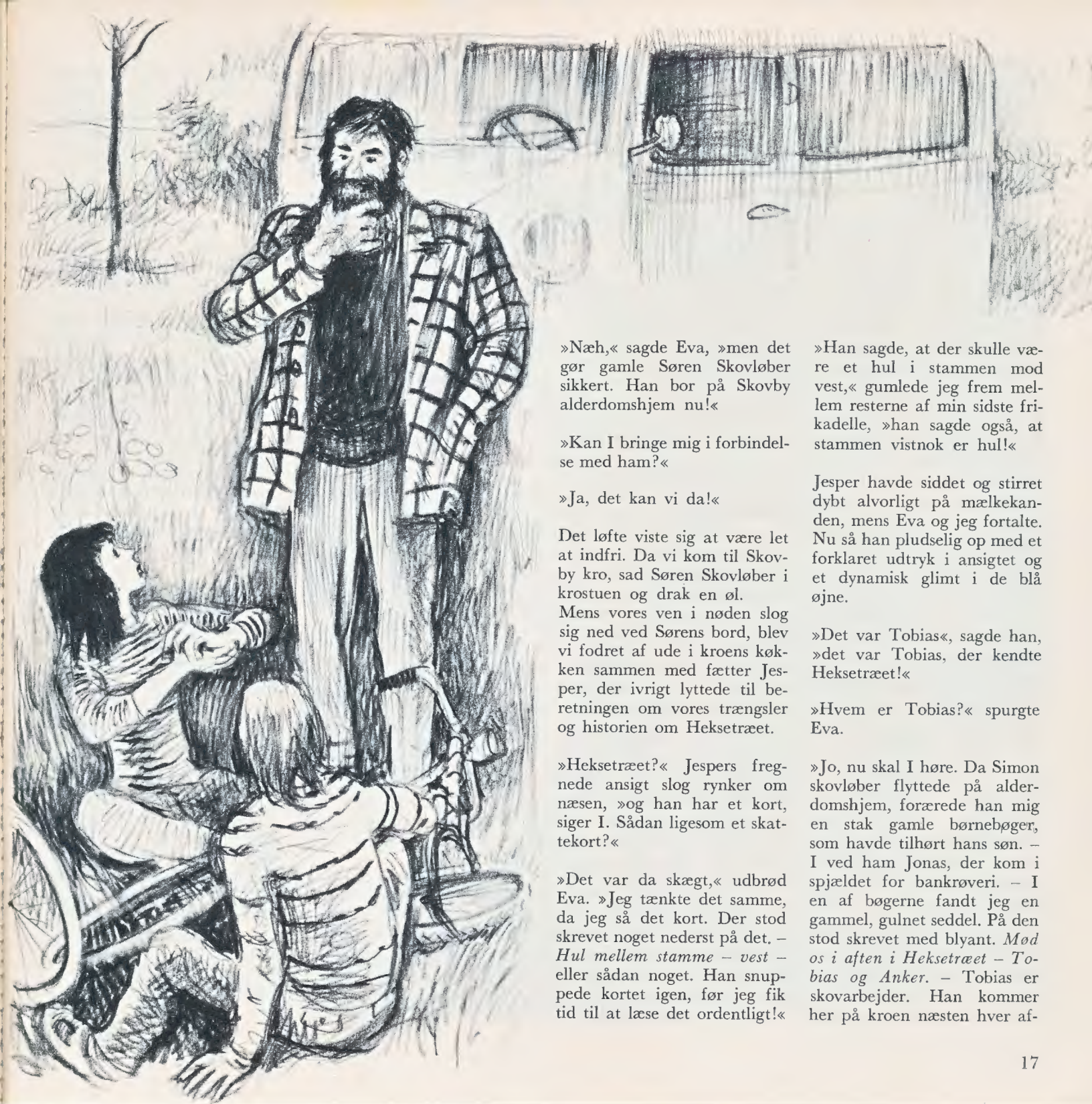
»Det kan vel ikke være Kællingen,« udbrød jeg.

»Ja, for Søren,« sagde Eva, »det er et gammelt egetræ, der står tæt ved mosen. Det er hult. Man kan i al fald krybe tværs igennem et hul i stammen!«

»Hvorfor hedder det Kællingen?«

»Fordi stammen ligner ansigtet på en gammel kælling, når man ser den fra en bestemt side,« svarede jeg. »Det er nok det træ. Kælling og heks, det kan vel komme omtrent ud på det samme, ikke!«

»Jo, det kan du da have ret i,« sagde Søren Dam. »I kender ikke nogen historie om det?«

»Næh,« sagde Eva, »men det gør gamle Søren Skovløber sikkert. Han bor på Skovby alderdomshjem nu!«

»Kan I bringe mig i forbindelse med ham?«

»Ja, det kan vi da!«

Det løfte viste sig at være let at indfri. Da vi kom til Skovby kro, sad Søren Skovløber i krostuen og drak en øl.

Mens vores ven i nøden slog sig ned ved Sørens bord, blev vi fodret af ude i kroens køkken sammen med fætter Jesper, der ivrigt lyttede til beretningen om vores trængsler og historien om Heksetræet.

»Heksetræet?« Jespers fregnede ansigt slog rynker om næsen, »og han har et kort, siger I. Sådant ligesom et skattekort?«

»Det var da skægt,« udbrød Eva. »Jeg tænkte det samme, da jeg så det kort. Der stod skrevet noget nederst på det. – Hul mellem stamme – vest – eller sådan noget. Han snupede kortet igen, før jeg fik tid til at læse det ordentligt!«

»Han sagde, at der skulle være et hul i stammen mod vest,« gumlede jeg frem mellem resterne af min sidste frikadelle, »han sagde også, at stammen vistnok er hul!«

Jesper havde siddet og stirret dybt alvorligt på mælkekanden, mens Eva og jeg fortalte. Nu så han pludselig op med et forklaret udtryk i ansigtet og et dynamisk glimt i de blå øjne.

»Det var Tobias«, sagde han, »det var Tobias, der kendte Heksetræet!«

»Hvem er Tobias?« spurgte Eva.

»Jo, nu skal I høre. Da Simon skovløber flyttede på alderdomshjem, forærede han mig en stak gamle børnebøger, som havde tilhørt hans søn. – I ved ham Jonas, der kom i spjældet for bankrøveri. – I en af bøgerne fandt jeg en gammel, gulnet seddel. På den stod skrevet med blyant. *Mød os i aften i Heksetræet – Tobias og Anker.* – Tobias er skovarbejder. Han kommer her på kroen næsten hver af-

ten og får sig en øl og en sludder og ser fjernsyn. Jeg viste ham papiret, og han fortalte mig, at Heksetræet var Femfavne-bøgen. I ved, den store bog, hvis stamme er vokset sammen af flere stammer.«

»Er det den, man kan stå inde i?« spurgte Eva.

»Ja,« nikkede Jesper. »Den brugte Tobias og hans bror Anker og så Simons Jonas som hule, da de var drenge. De havde en slags hemmelig klub, forstår I. Og de kaldte træet for Heksetræet, fordi det mindede dem om træet i eventyret Fyrtøjet. Det træ heksen sendte soldaten ned i. Det var deres eget hemmelige navn til træet. Ingen andre kendte det!«

»Ja, men ham journalisten sagde jo, at han havde fået navnet af en fyr på Fyn. Nå, men det kan vel have været ham Anker!« mente Eva.

Jesper rystede på hovedet. »Nix. – Anker døde, en uge før han skulle konfirmeres. Tobias har aldrig været længere borte end i Randers og Ålborg, og Jonas døde i Nyborg fængsel for godt et år siden!«

»Nyborg ligger jo på Fyn!« udbrød jeg.

»Ja,« sagde Eva tørt, »ellers sku' de ha' flyttet den fornylig!«

I dette hellige øjeblik kom onkel Jakob ud i køkkenet.

»Nå, her sidder I og mæsker

jer,« sagde han. »Ja, jeg hørte jo om jeres ankomst henne i Brugsen. Store nyheder spredes hurtigt. Der var også noget om en knækket forgaffel!«

Vi fortalte endnu en gang om forgaflen og journalisten i den grønne varebil.

»Han kørte vist sammen med gamle Simon, lige nu da jeg kom,« sagde onkel Jakob. »Er han en bekendt af Simon?«

Så måtte vi på den igen med historien om Heksetræet og Kællingen. Inden vi kom til det, Jesper havde fortalt, greb Jesper ind i fortællingen.

»Han har nok fået Simon til at vise sig vej ud til Kællingen,« sagde han, »og nu synes jeg, at vi skal se at komme hen til Cykel-Sørensen med din cykel, Eva. Vi skulle jo gerne have den klar igen, så vi kan køre en tur ud til fjorden i aften!«

»I kan tage det på min regning!« råbte onkel Jakob efter os, da vi masede ud af køkkenet.

Cykel-Sørensen fandt en hel forgaffel, der passede, derimod passede det ikke så godt i hans tid at blive belejret med vores besværligheder, så Jesper traf den aftale, at vi selv foretog operationen. Det vil sige, det blev nu Jesper, der lavede det meste af arbejdet. Eva og jeg ydede vores bedste i rollen som holde-ved-folk og ræk-mig-det-folk. Når jeg selv skal sige det, synes jeg, vi klarede os pænt. Det syntes Cykel-Sø-

rensen også, da han synede resultatet. Vi havde klaret det hele på en times tid.

»Nu kan vi spilleme nå at tage en tur ud til Kællingen, før vi skal ha' kaffe,« sagde Jesper, da vi nåede tilbage til kroen.

»Ja, for Søren,« udbrød jeg begejstret, »så kan vi fortælle Søren Dam om det rigtige Heksetræ, ikke?«

Både Jesper og Eva så på mig på en sær nedstemmende måde.

»Vi skal ikke fortælle ham Søren Dam noget endnu,« sagde Jesper så. »Vi skal først lige have lidt mere at vide om, hvem der har fortalt ham om Heksetræet!«

»Nemlig,« sagde Eva. »Den eneste, der kan have gjort det, er Jonas. Jonas kom i fængsel for bankrøveri. – Hvornår var det forresten, Jesper?«

»Åh, det er vel fem eller seks år siden. Han var rejst til Ålborg. Men så dukkede han pludselig op og boede hos sin far i Kragehuset et par dage, mens aviserne og tv og radio svømmede over med alt det om det store bankrøveri i Ålborg. Røverens bytte blev vistnok om ved 100.000 kroner. Jonas forsvandt igen fra egnen, og en måned senere blev han nuppet i København. Men da havde han kun en snes tusinde kroner tilbage af rovet. Resten kendte han ikke noget til, sagde han. Stakaterne er ikke dukket op siden!«

»Du – du mener!« Jeg fik ikke

sagt, hvad jeg ville. Det gjorde derimod Eva. »– at Jonas gemte de mange skillinger i Heksetræet, og at denne her Søren Dam ikke er mere journalist end min knækkede forgaffel.«

»Nej,« sagde jeg, »det tror jeg ikke på. Søren Dam er både flink og hyggelig. Det er det rene gætteri altsammen!«

»Måske,« sagde Jesper, »når man ikke ved noget bestemt, gætter man. Du gættede jo også på, at Heksetræet var et andet navn for Kællingen, ikke! – Lad os komme ud og se, hvad Søren Dam får ud af sit besøg ved Kællingen!« Men da vi nåede kroen, holdt den grønne varevogn parkeret udenfor, og inde i krostuen sad Søren Dam og skrev på en notesblok.

»Hej, med jer!« udbrød han med et stort, stort smil. »Tak for hjælpen. Nu har jeg fundet Heksetræet, og jeg har fået stof både om det og om Kællingen. Kom og sid ned. Vil I have sodavand eller andre nedbrydende drikke?«

Vi var målløse. Eva og jeg så på Jesper, og Jesper så en del sammensnerpet ud, mens Dam diskede op med sodavand og med beretningen om egne og Simon Skovløbers bedrifter. Simon havde han kørt hjem, før han tog tilbage til kroen. Simon skulle have sin daglige lur på et par timer for at være i form til VM-fodboldkampen i tv om aftenen. Han havde fortalt en del om Kællingen. I gammel tid troede folk, at et sygt menneske blev rask, når det krøb gennem hullet i

træets stamme en nat ved fuldmåne. Der var også en historie om, at man troede, det var en gammel troldkælling, der var blevet forvandlet til et træ. – En skovarbejder, de havde truffet derude, havde fortalt om Heksetræet – eller Fem-favnebøgen, som det mere officielt hed, og Simon havde vist ham vej hen til det. Han havde fotograferet det og været inde i det. – Det havde skam også en historie. Det var blevet brugt som gemmested for våben og ammunition under besættelsen. En frihedskæmper havde siddet gemt i det en hel nat, mens tyskerne støvede rundt i skoven.

»Det var jeres dyrlæge,« sagde Dam og løftede sit glas, »ham skal jeg have en sludder med!« Han tog sig en forsvarlig slurk øl.

»Fortalte den skovarbejder, hvor navnet Heksetræet stammede fra?« spurgte Jesper. Dam så på ham med sammenknebne øjne og bøvsede lidt. Han satte glasset hårdt på bordet.

»Ja, han og et par kammerater gav træet det navn, da de var drenge. Det havde noget med træet i Fyrstøjet at gøre. – Nå, men nu må jeg nok hellere se at komme af sted og få fat i den dyrlæge. Endnu en gang tak for hjælpen. Jeg skal sende jer artiklen, når den bliver trykt.«

Vi stirrede ud ad vinduet efter den grønne varevogn, da den bakkede ud fra pladsen foran kroen og kørte.

»Hvad nu?« udbød Eva, »nu ved han jo det hele, ikke!«

»Nu gælder det om at komme først,« sagde Jesper. »Vi stiller cyklerne i nøddekrattet i Kragehusets have og stikker gennem mosen. Kom, nu må vi rappe os!«

I susende fart kørte vi gennem skoven ud til Kragehuset og gemte cyklerne i nøddekrattet. Ih, hvor jeg svedte. Luften var tung og lummer. Det trak med blåsorte skyer fra fjorden ind over skoven. Da vi asede af sted over mosen tæt i hælene på den stedkendte Jesper, var augustdagens sollys afløst af en dyster skumring og det ene rullende tordenbulder efter det andet. Da vi nåede over på den anden side mosen, var bulderet blevet til øredøvende skrald og brag, og der var så mørkt, som om det var aften. Det ene blændende lyn afløste det andet, og regnen begyndte at hamre ned.

Heksetræet stod midt på en lille lysning i skoven. Det vældige træ fyldte næsten lysningen med sin mægtige krone. Som det stod der midt i uvejrets rasen, var der virkelig noget magisk og forhekset ved det.

Inde ved stammen var der endnu lidt ly for regnen. Vi stod alle tre og gispede og stønnede. Jesper fik først samlet vejr til at sige noget.

»Uvejret vil sinke ham. – Han kan ikke finde vej. – Hvad – hvad stod der – om det hul – på kortet!«

»Hul mellem stamme – vest!« gispede Eva.

»Vent her. – Hold udkik!« I næste nu var Jesper forsvundet op i træet. Holde udkik? – Man kunne ikke se andet end tæt regn og lynglimt. Hvis nu Dam havde været her! – Eller hvis det hele bare var indbildning. – Jesper havde en meget levende fantasi. – Eller hvis Dam nu dukkede op, inden Jesper kom ud af træet, – hvad så? – Regnen var begyndt at trænge gennem Heksetræets løv, men det gjorde faktisk ikke så meget. Vi kunne simpelthen ikke blive vådere, end vi var.

Vi stirrede ud i regnen og ventede. Vi ventede og stirrede ud i regnen. Hvor blev Jesper af? – Og hvor blev Søren Dam af? Jesper havde nok ret. Manden kunne ikke komme ret hurtigt frem i det vejr.

»Jeg kryber op og ser, hvor Jesper bliver af!« råbte Eva midt i et tordenskrald.

»Nej, vent lidt!« Jeg greb hende i armen. »Jeg synes, jeg så noget derovre!« Jeg pegede ud i regnen. Vi stirrede. Jeg fik et hårdt slag på skulderen og styrtede med et vræl ud fra stammen. Det var Jesper. Han havde ramt mig med den ene fod, da han krøb ned fra træet. I den ene hånd havde han en lille, sort pakke.

»Jeg fandt den!« pustede han. I det samme lyste et lyn op omkring os. – Dér, ikke ti skridt fra os, kom en mand asende gennem regnen. – Søren Dam! – Vi stirrede. Han stirrede. Så styrtede vi alle tre bort fra træet med Dams hæse eder og forbandelser svirrende om ørerne.

Кендеші.

Vi oksede af sted gennem regn og grene og våde blade. Jeg bagest, hvert øjeblik ventende at få en af Dams næver i nakken. Vi kom ud på en sti. Farten blev sat op. Jeg gad vide, hvor vi fik vej og kræfter fra. Pludselig var vi ude på en vej. Det måtte være den vej, der i en stor bue førte uden om mosen. Nu gik det for alvor tjæp. Regnen var stilnet af. Tordenmørket var lysnet en smule. Jeg kastede et hastigt blik tilbage over skulderen. Dam var ikke at se. Jeg pressede mig frem forbi Eva, frem til Jesper og gispede, så godt jeg kunne, at Dam var faldet af. Jesper og Eva så sig tilbage. Ganske rigtigt. Ingen Dam. Vi satte farten lidt ned. Jesper standsede pludselig, så sig tilbage og trak os hurtigt med ind på en smal sti mellem nogle graner.

»Han tager nok bilen,« fik han pustet frem, mens vi løb videre ad stien. Lyden af en motor bekræftede hans gæt, endnu før han fik presset de næste ord frem. »Stien her fører os til Kragehuset!« Eva og jeg blev glade uden ord. Vi havde ikke vejret til mere.

Da vi kom frem til Kragehuset og vores cykler, var regnen hørt op og lyset kommet tilbage. Vi trampede af sted mod Skovby, det bedste vi kunne. Hele vejen sad vi i en prikkende spænding og angst for, at den grønne varevogn skulle dukke op, men det gjorde den ikke.

Der var godt 60.000 kroner pakket ind i svært, sort plastik. Pakken var presset ind i en revne mellem to af de sammenvoksede stammer på vestsiden af træet. Revnen var dækket godt til med jord og mos. Jesper sagde, at han aldrig havde fundet pakken så hurtigt, hvis han ikke havde vidst noget om, hvor han skulle lede. Jeg syntes ikke, vi skulle fortælle om opløbet mellem Søren Dam og os, og det gik de to andre med til. Der blev en del avisskriveri om vores tilfældige fund i Heksetræet og om vores dusør, men ikke et ord om journalisten Søren Dam.

Et par uger efter fik Eva og jeg et brev. Det var lagt i et brev fra Jesper. På konvolutten stod bare: Til Eva og Kaj, Skovby kro, Skovby. I konvolutten lå det kort, Søren Dam havde vist os hin mindeværdige dag i den grønne varevogn. På bagsiden af kortet stod skrevet: »1-0 til jer. – Tak fordi I holdt kæft om mig. – S. D.«

Robert Fisker.

Ensrettet

Kan du finde fejlene

Af Bent Marcussen og tegnet af Aardestrup

Det er vel nok et fint juletræ her ved siden af, pyntet som et juletræ bør være. Men prøv at kigge rigtigt på det, så kan det være, du opdager, at der er noget, som ikke er helt i orden. Se om du kan finde de 5 fejl, der er.

Nu kan det jo godt være, du spørger: »Hvad har det med jul at gøre? Er det kun lavet for at vise os, at vi ikke må have for travlt, når juletræet bliver pyntet?« Nej det er det ikke, men det skulle gerne fortælle os noget om, hvad julen betyder, og hvorfor det blev jul.

Hvis vi tager vores bibel frem og slår op på de allerførste sider, så kan vi læse, at Gud skabte jorden. Og så står der, at da han så på det, han havde skabt, så på planter og dyr og mennesker, da tænkte han, at det var godt alt sammen.

Det blev det ikke ved med at være. Snart opdagede Gud, at menneskene ville bestemme det hele selv. Så gik det galt, og Gud så en masse fejl, det er egentlig her, julen begynder. Det, at vi mennesker har nogle fejl, kalder man i kirken for synd, og det er på grund af den synd, Gud lod det blive jul, ved at lade Jesus blive født som menneske.

Lad os se på nogle af de ting, der er på billedet, måske kan de fortælle os noget om, hvad julen er, ligesom fejlene fortalte os, hvorfor det blev jul.

Nede under træet ligger der gaver. Når vi giver hinanden julegaver, er det for at glæde hinanden, men det skal også fortælle os, at Gud giver os en julegave. Den julegave er Jesus, når han blev menneske, var det for at sige os, at Gud vil tilgive os de fejl, han så i vort liv.

På selve juletræet hænger mange forskellige ting. Se! Der hænger en hjertekurv. Den er fint flettet af rødt og hvidt glanspapir. Hjertet er et gammelt symbol på kærlighed. Julen er netop et udtryk for Guds kærlighed. Dengang Gud så vore fejl, kunne han jo have tænkt: »Det må de selv om, Jeg vil ikke have med dem at gøre.« Men sådan tænkte han ikke, for han elsker menneskene, dig og mig, og da han ville vise os det, lod han sin egen søn Jesus blive menneske. Han demonstrerede Guds kærlighed ved den måde, han levede på, og ved at han døde på et kors for dig og mig.

Den røde og hvide farve kan også fortælle os noget. For rødt er kærlighedens og hvidt er renhedens farve, og Guds kærlighed er helt ren for egoisme, og gives kun for vores skyld.

Der hænger også en engel på juletræet, og hvis tråden er helt tynd, ser det ud, som om den svæver rundt om træet. Det virker lyst og let ligesom glæden. Englen var jo netop sendebud for glæden. Husk, hvad den sagde til hyrderne: »I skal ikke være bange, for jeg skal fortælle jer noget glædeligt, ja noget der skal være en glæde for alle mennesker.«

Nu er der jo mange ting, vi kan glæde os over i julen. Alle de fine ting vi ser rundt omkring, og alt det vi får. Men det var nu noget bestemt, englen tænkte på, nemlig at Jesus var blevet født, for at blive vores frelser. Den rigtige juleglæde er netop den, som Jesus kan give os. Når han gennem sit liv og sine ord fortæller os, at Gud elsker os så højt, at han vil tilgive os vore fejl.

Aller først får vi alligevel øje på lysene, der stråler fra alle grene. Det er ligesom, de stråler endnu mere her i den aller mørkeste tid, hvor vi næsten skal have tændt lys hele dagen for at kunne se. Sommetider kan vi også være sure og kede af det, fordi vi føler, at der inde i vort sind er bare mørke. Når Jesus får lov til at fortælle os om Guds kærlighed, giver han os lyset og juleglæden. Sådan kan julen komme til at lyse og stråle for os allesammen.

Vi vil slutte med at kigge helt op i toppen, dér sidder en stjerne. Det var jo sådan en, der viste vej til Jesus, da han blev født. Prøv at se, hvordan stjernerne stråler og blinker udenfor, og dog kan de ikke vise os vejen hen til Jesus. Nu er der noget andet der viser vej, sådan som vi synger nu i julen:

Denne stjerne lys og mild,
som kan aldrig lede vild,
er hans guddomsord det klare,
som han os lod åbenbare
til at lyse for vor fod.

I Ny Testamente kan vi læse om, hvordan Jesus viste os Guds kærlighed, og hvordan han blev din og min frelser. Derved kan vi opleve den rigtige juleglæde på trods af vore fejl.

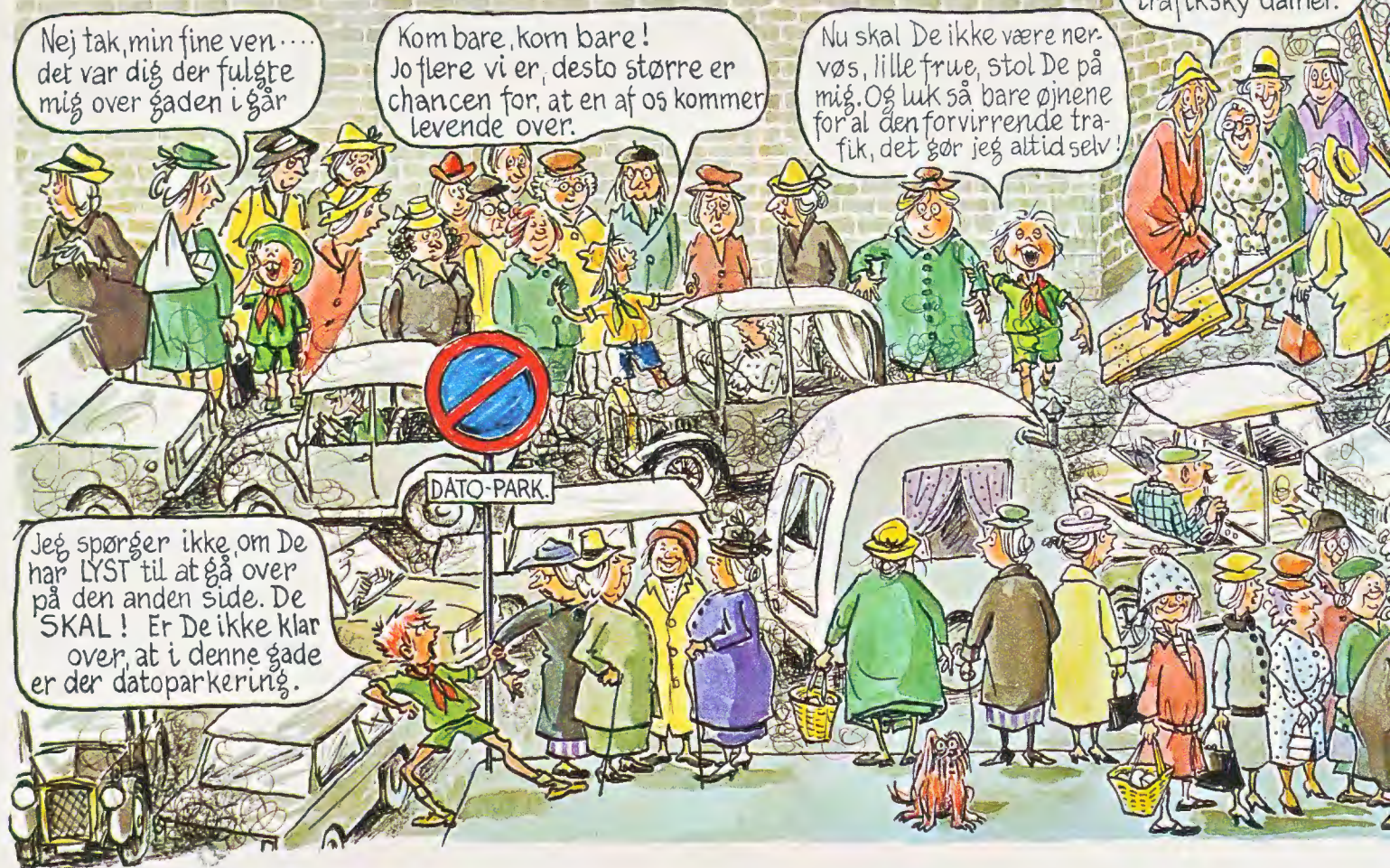
Rigtig glædelig jul.

Spejdervitser

Tegnet og fortalt af Thora Lund

Det siges, at der er syv vittigheder i hele verden, hvad der ellers siges af morsomheder er blot variationer af de syv. Den ene af de syv grundlæggende må være den om spejderen der følger en dame over gaden.

Har man været medlem af et spejderkorps i bare tre måneder har man allerede hørt fem variationer af den – og her har du nogle flere . . .

Det varen
nård kamp,
men lær-
kerne gik af
med sejren.

Spejdervitser

Tegnet og fortalt af Thora Lund

Det siges, at der er syv vittigheder i hele verden, hvad der ellers siges af morsomheder er blot variationer af de syv. Den ene af de syv grundlæggende må være den om spejderen der følger en dame over gaden.

Har man været medlem af et spejderkorps i bare tre måneder har man allerede hørt fem variationer af den – og her har du nogle flere ...

Nej tak, min fine ven ... det var dig der fulgte mig over gaden i går

Kom bare, kom bare! Jo flere vi er, desto større er chancen for, at en af os kommer levende over.

Nu skal De ikke være nervøs, lille frue, stol De på mig. Og luk så bare øjnene for al den forvirrende trafik, det gør jeg altid selv.

Jeg spørger ikke, om De har LYST til at gå over på den anden side. De SKAL! Er De ikke klar over, at i denne gade er der datoparkerung.

Søde Martha! Det her skal du prøve. Nu er det ingen sag, at krydse gaden efter at Mågepatruljen har konstrueret en kastemaskine for trafiksky damer.

Den der holder af at læse er

Holder af at læse er ikke god til at rydde pulterkamre

Det hele begyndte med SPEJDERHJÆLPEN. En lillebitte rar gammel dame skulle have ryddet et rum for at få plads til sin condicykel og sin ribbe. Hun bad om en »håndfast patrulje«, og så kunne der kun være tale om os. Vor patrulje hedder »Gnu« og er kendt for sin håndfashed. »Vi« er Povl og Peter og Palle og Lene og Lone og Lane – og så mig, der i dette halvår er over-gnu. De har fundet ud af, at jeg ulykkeligtvis som mellemnavn hedder Debora, og det hedder jeg så i gnu-kredse. Vi har demokrati på arbejdspladsen, økonomisk demokrati, nærdemokrati og trivsel, og vi har intet kønsrollemønster. Vi har det skønt.

Hjemme hos os har vi i køkkenet en af den slags kalendere, I ved, hvor hver dag har sit ordsprog eller fjollede leve-regel. Den dag, vi skulle rydde condirummet hos den lille søde 80-årige, stod der at læse: DEN, DER HOLDER AF AT LÆSE, ER IKKE GOD TIL AT RYDDE PULTER-KAMRE. Det passer nu ikke på alle, nogen kan læse samtidig med, at de gør alt muligt

andet. Far kan sy knapper i sine pyjamasbukser samtidig med, at han læser Ribbjergs nyeste. Min bror kan støvsuge med den ene hånd og læse avis med den anden, min mor læser lektier, mens hun stryger. Sebastian er så lille, han tæller ikke med. Men jeg er helt umulig, når jeg har fundet noget med bogstaver på, jo ældre jo bedre – er jeg helt »lost« – jeg kan *kun* læse.

Det, jeg nu har sagt, hører ligesom med til forståelsen af denne beretning.

Efter skoletid mødte GNU op hos den lille søde gamle dame, som bød på små søde gamle kager og limonade, som ellers kun findes i gamle børnebøger. Vi havde de ældste cowboybukser på og gamle skjorter. Povl havde samlet sine misundelsesværdige sorte krøller i en elastik, og Lene, hvis hår nu er på længde og bredde med Krakas – dengang hun kunne skjule sin barhed i det og et fiskenet, havde maset det alt sammen op i en spejderhat, hun havde arvet fra sin bedstefar.

Vi var kort sagt beredt.

Den lille gamle dames condirum var massivt af pulteri. Ja mon hun ikke de sidste tyve år ihvertfald havde sparket sine gamle ting ind i rummet med sine små nissetræsko? Det var bare om at gå i gang med den store skovl!

GNU gik til sin hjælpetjeneste med ildhu og fryd – h e r var noget reelt at tage fat på!

Efter at vi havde skovlet en halv time, var det, jeg faldt over en pakke »gulnede« spejderblade fra hedenold.

Og det var først, da Peter ikke med vilje tabte en gammel kurvestol i hovedet på mig, og Lone samtidig frembragte en del larm, fordi bunden gik ud af en papkasse fuld af umage sennepsglas, – at jeg vågnede så meget op, at jeg forstod, jeg sad i vejen for de andre, og jeg flyttede ud i gården, satte mig i den dallervorne kurvestol og læste videre. De andre skovlede. Vi er en effektiv patrulje.

Rummet blev ryddet. Ubestemmelige masser kørttes på lossepladsen, gode mølædte

kjoler og frakker kørtes til Frelsens Hær. Bladene kørtes til mig. Lane skurede gulvet med sæbevand, og det forneligt slubrede vandet i sig. Peter havde en idé om, at man måtte kunne skrabe den lille rude fri for alle årenes spindelvæv, ubrugte fluelig og skidt. Ideen var god, men han nåede ikke igennem.

Den lille meget gamle søde dame klappede i sine 80 års rynkede små hænder, da drengene bragte hendes condicykel i stilling og ydermere skruede ribben til væggen, og hun nærmest omfavnede Povl, hvis elastik var bristet, så krølterne brusede frit, og sagde, han var netop sådan en flink pigespejder, som hun selv havde været en gang. Han er en sød fyr, han knurrede ikke som en sulten gnu i et midnatskrat.

Da vi gik hjem meget trætte og en del støvede, kunne jeg fortælle dem, at i de »gulnede blade« havde jeg læst, at vi om små tre uger blev 50 år, ja pigesektionen af troppen – og det måtte vel fejres? Vi elsker at fejre, så det ville vi tale om næste morgen i skolen. Hele natten, næsten, læste jeg gamle spejderblade og vågnede ved vækkeurets menneskefjendske skratten med kvælningsfornemmelser på grund af de blade, der lå ovenpå mit hovede. Hej, råbte Lillemor glad og for ud til sin skole. Hej, råbte min store bror med knæk i stemmen og gik til sit. H E J, råbte far, greb Sebastian for at hvirvle ham ind i børnehaven på vej til sit. Hej, mumlede jeg, det lød

inde i mit eget hovede som et ÆV.

Gnuerne havde tænkt over sagen, men skulle vi ikke sætte Bettina ind i sagen? Bettina er vor tropsleder. Hun var på de tider meget gravid. »På faldende fode« hedder det hos Sigrid Undset, som jeg samtidig med de gamle spejderblade læste i de dage. Jeg fortalte Bettina om min opdagelse i de gamle blade, og til min gru brød hun ud i jamren: åh nej. ikke nu, ikke d e t lige nu!

Vi måtte så holde ekstraordinær Gnu-kom-sammen, efter at jeg havde hentet Sebastian, som er vor Gnu-unge. Han er meget begavet, og vi venter os store ting af ham. Det største problem var, om vi skulle samle de andre patruljer på dagen? For tiden er vi bortset fra ulve og smutter og småmejsler, kun tre patruljer. Vi har Tusindfyrdpatruljen (nu beder jeg: T u s i n d f r y d!), en »ren« pigepatrulje, og vi har Baloo, en ren drengepatrulje (nå, ja, ren og ren!), de er ikke kommet ud af junglen endnu. De to patruljer foragter hinanden højlydt. Og når Bettina ikke er med eller tropsassistenten, der hedder Arne, og som for tiden er soldat på Bornholm, er de ganske simpelt ikke til at udholde. Så vi blev enige om at feste for og med os selv, så kunne vi senere lave »holde fødselsdag«, når Bettina havde gjort det, hun skulle, og Arne var færdig med at forsvare Hammershus og Dueodde.

Men hvad skulle vi fejre dagen med? Det gjorde mig

ondt, at de ikke talte om andet end mad. Ja, jeg mener, der er dog også andre værdier? Men de sagde, at den åndelige side af sagen kunne vi vente med, for den var Bettina så god til. Det skal dog siges, at Palle, vort litterære medlem af gruppen, syntes, vi skulle tage til nabobyen og se på et meget omtalt stykke i værkstedsteatret der. Jeg havde fornemmelsen af, at de i det problematiske stykke brugte ord, jeg ville blive så rød i hovedet af at høre på, for jeg er egentlig så generet af mig. Og d e t behøver de ikke vide det halve år, jeg er gnu-lederen Debora. Så til deres undren støttede jeg madplanerne: Vi skulle have: regnbueørred med bearnaise, hamburgere med tomatketchup, en million røde pølser med fransk senep, is-roulade fra den ene bager og nougat-is fra den anden, pizza med alle former for snav, og wienerbrød. Lone, som er et regnegeni, mente det kunne gøres for 11,37 pr. mand uden moms. Og så måtte man hver især medbringe, hvad man ville drikke. Og jeg skulle holde festtale. Nej, der tager I fejl, det ville jeg gerne! For jeg vil være enten præst, skuespiller eller højskolelærer – noget med at forkynde.

Natten før den storartede fest læste jeg de sidste spejderblade i bunknen og blev eftertænk-som.

Vi havde bedt Bettina med til vort lille beskedne komsammen – for der er m a s s e r af plads i spejderstuen. Men ryg-tet sagde, hun lige var kørt på

klinikken. Og derfor fik Lene og Lone og Lane travlt med at pakke alle de brogede blebukser, som de havde strikket, i fint papir. Jeg var lidt misundelig, for jeg er aldrig nået længere i strikning end til det her med »god dag, lille maske, slå omkring, lille maske, farvel, lille maske«. Drengene kom frem med noget, jeg troede, var krybben i Betlehem – men de havde så betænksomt lavet et slags op og ned, ud og ind forskydeligt arrangement, hvori lille vedkommende kunne ligge på Bettinas altan og indånde byens forurenede luft fra 0-årsalderen.

Vi spiste. Vi åd. Og vi drak alting undtagen rød sodavand, som lige var skreget ud i aviserne som værende ligeså giftigt som spinat.

Så skulle jeg tale. Og selv om jeg holdt af det, havde jeg alligevel hjertebanken, da jeg rejste mig og slog på mit plastikbæger, som væltede. Så måtte vi tørre op først. Bøvs, sagde Peter, men den slags hører man ikke. »Venner,« sagde jeg, »vi er samlede til et glædesmåltid (hik sagde Lene, og lod, som om det var Lone) – vi vil glæde os over, at vor trop er blevet så gammel – har bestået så længe. Ja, nu må jeg sige det, som det er: i nat fandt jeg ud af, at det ikke var vort Lillekøbing, der blev 50 år i dag, men det andet oppe i Jylland. Men det er ikke det, det kommer an på – det vigtigste er at leve, at folde sig ud som et træ, i hvis skygge tusindfyrd kan gro op –«

Just på dette rørende tidspunkt fløj døren op, og en Baloo tumlede ind og vrælede: »Hej! Bettina og Hans har fået en kæmpeunge! Har I hørt det? Nej, jeg kan ikke huske hvad for en slags – men det er da også ligegyldigt – hvem giver en rød pølse?«

Og så råbte vi 47 hurraer for os selv, for vi var kun 47 år (og på en anden dag) og bagefter 9 af de lange for Bettinas kæmpebaby. Og familien ovenover, som altid synes at leve med i vore stille, uskyldige glæder, dunkede i gulvet med deres træben eller hvad de havde for hånden – også 47 gange og ni!

Julemærket igennem årene

Tilrettelagt af V. Munch Andersen,
julemærkerne er samlet af Erik Thyssen.

POSTMESTER EINAR HOLBØLL'S JULEMÆRKEIDE ER HVER DAG TIL GAVN FOR UTALLIGE BØRN OVER HELE VERDEN

DES JULEMÆRKE FOR 50 GANGE 1 DAG ÅRET RUNDT ER 567 DANKE BØRN NDEE JULEMÆRKEJEMNES FORGØRG

I 1904 udkom Danmarks og dermed hele verdens første julemærke. Postmester Einar Holbøll fik den tanke, at man kunne finde udtryk for sin juleglæde og ønsket om at hjælpe andre til glæde ved at klæbe et julemærke på sine decemberbreve. I Sverige og Island nåede man at tage ideen op samme år. Norge kom med to år efter og Finland i 1912. Julemærkeideen spredtes hurtigt over hele verden, men ikke alle er så heldige som vi: det forøger salget, når postvæsenet sælger mærkerne.

1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953

Tegnekonkurrence

I sidste års Spejderjul kunne man læse om en tegnekonkurrence, som alle havde mulighed for at deltage i. Man skulle komme med udsmykning for 1973. Der kom mange gode, morsomme og pæne tegninger til os. Disse blev bedømt af en dommerkomité.

Den bedste kom fra Kirsten C. Petersen fra København, og til hende gik førstepræmien, en god sovepose fra hendes spejderdepot.

En anden fin tegning kom fra Susanne Christensen i Hillerød.

Imidlertid egnede de to tegninger sig bedre til at blive bragt inde i bladet end til at pryde forsiden. Her kan alle se dem og glæde sig over dem begge. Dommerkomiteen har tildelt hver af tegnerne 300 kr. i tegnerhonorar.

Den første er vindertegningen af Kirsten Petersen, den anden er af Susanne Christensen.

NØDDE- KNÆKKEREN 1973

PÅ DENNE OG DE FØLGENDE SIDER FINDER DU EN MASSE SJØVE OPGAVER. PRØV, OM DU KAN LØSE SÅ MANGE AF DEM, AT DU FÅR SAMLET TILSTRÆKKELIGT MANGE "NØDDE" TIL AT DELTAGE I KONKURRENCEN OM DE FINE PRÆMIER. LÆS OM KONKURRENCEN PÅ LØSNINGSSIDEN.

I DEN NEDERSTE LINIE I DENNE TRAPPEKRYDS STÅR DER, HVAD DER ER I VEJEN MED "FALKEØJE". HVERT TAL GÆLDER FOR SAMME BØGSTAV HELE OPGAVEN IGENNEM. DOG STÅR 3 OG 7 FOR SAMME BØGSTAV.

8	← GRAM										
7	2	← MED DET SAMME									
8	6	9	← LUFTART								
1	2	9	5	← BYGNINGER							
3	5	4	6	4	← MODSAT OPAD						
10	5	8	7	5	10	← SKITSERET					
1	6	9	10	5	4	5	← SKYNDTE SIG				
6	3	4	5	9	10	5	8	← SPISES TIL JUL			
9	10	6	7	4	9	5	4	5	← HOLDT		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	← 	

1

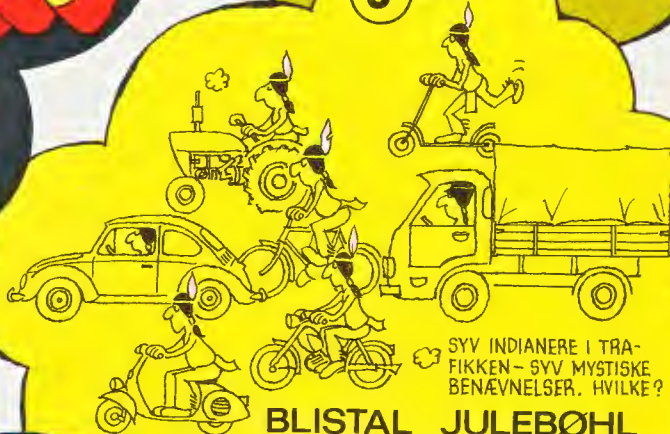

2

KAN DU TRÆKKE FIRE LIGE LINIER HEN OVER ALLE NI KNAPPER UDEN AT LØFTE BLYANTEN FRA PAPIRET? DE FIRE SAMMENHÆNGENDE LINIER SKAL BERØRE ALLE NI KNAPPER.

3

SYV INDIANERE I TRAFIKKEN - SYV MYSTISKE BENÆVNELSER. HVILKE?

BLISTAL JULEBØHL
KELCY GOLVEFONK
RATKORT
LENTKARL
CORTOSE

12 BOGSTAVER:
BLEGANSIGTER

11 BOGSTAVER:
INDIANERHYL

8 BOGSTAVER:
STORE TYR
TOMAHAWK

6 BOGSTAVER:
WIGWAM
HJEMME

4 BOGSTAVER:
CUBA
PIBE
SMÅA
GULT
TELT

2 BOGSTAVER:
LY
ET
ØM
ED
MØ
HL
AS
AT

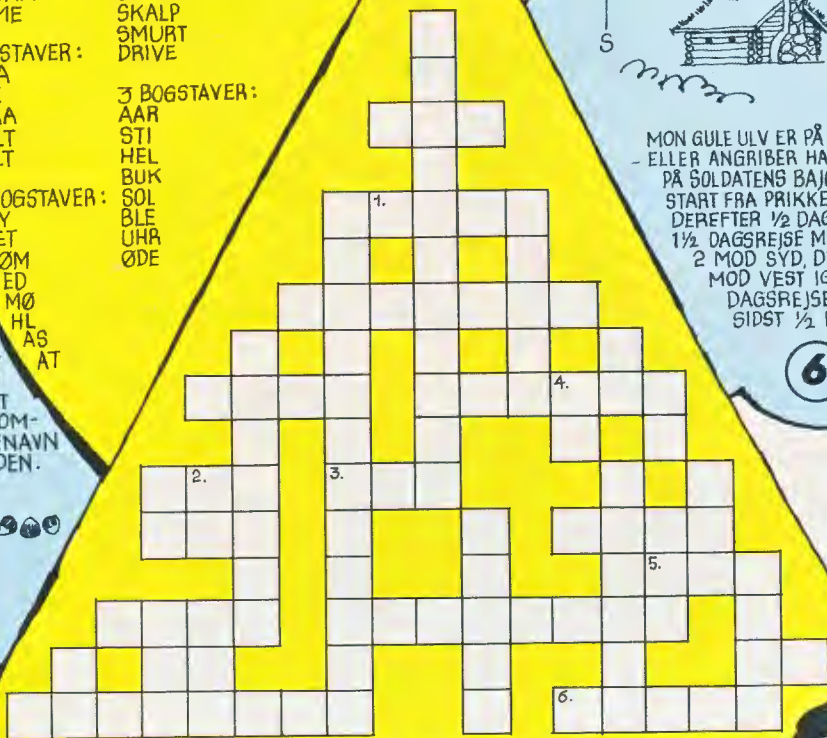
7 BOGSTAVER:
AMERIKA
GEDEKID

5 BOGSTAVER:
BRAND
SKALP
SMURT
DRIVE

3 BOGSTAVER:
AAR
STI
HEL
BUK
BLE
UHR
ØDE

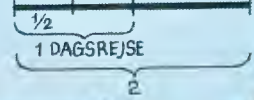
NÅR DU HAR "PUSLET" ALLE ORDENE PÅ PLADS I TIPIEN, TAGER DU BOGSTAVERNE I DE NUMMEREREDE FELTER OG SKRIVER DET DERVED FREMKOMMENDE DRENGENAVN PÅ LØGNINGSSIDEN.

4 ●●●●●●●●

MON GULE ULV ER PÅ KRIGSSTIEN, OG OVERRASKER HAN PELSJÆGEREN? - ELLER ANGRIBER HAN BLOKHUSET? - ELLER BLIVER HAN SPIDDET PÅ SOLDATENS BAJONET? - ELLER SKAL HAN BARE BESØGE SORTE ØRN? START FRA PRIKKEN I GULE ULVS NÆSE OG GÅ 1/2 DAGSREJSE MOD ØST. DEREFTER 1/2 DAGSREJSE MOD SYD OG SÅ 1/2 MOD NORD. SÅ SKAL VI 1 1/2 DAGSREJSE MOD ØST OG 1/2 MOD NORD, 1 DAGSREJSE MOD ØST OG 2 MOD SYD, DEREFTER 1 1/2 MOD VEST OG 1/2 MOD NORD, SÅ 1/2 MOD VEST IGEN OG DEREFTER 1 1/2 DAGSREJSE MOD SYD OG 3 DAGSREJSE MOD VEST, 1/2 DAGSREJSE MOD NORD OG TIL SIDST 1/2 DAGSREJSE MOD ØST.

6 ●●●●●●

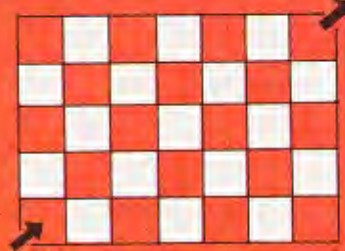

7 ●●●●●●

BISONOKSEN HAR SLUGT DE PAPIRSTUMPER, SOM BLEV TILOVERS, DA RØDE ØRN HAVDE KLIPPET ET STORT DYR UD. KAN DU SAMLE STUMPERNE OG FINDE UD AF, HVAD DET VAR FOR ET STORT DYR? DE MED H-MÆRKEDE STUMPER SKAL SIDDE HJØRNERNE. ET TYNDT STYKKE PAPIR VIL HJÆLPE.

5 ●●●●●

TRÆK EN STREG GENNEM ALLE 35 FELTER, SÅLEDES AT DU SKIFTEVIS PASSELER ET RØDT OG ET HVIDT FELT. DU MÅ KUN GÅ VANDRET OG LODRET - IKKE PÅ SKRÅ OG KUN EN GANG GENNEM HVERT FELT. BEGYND VED PILEN FORNEDEN.

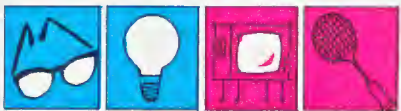

8

DE BLÅ OG DE RØDE
TEGNINGER PASSER SAMMEN
SOM F.E.K.S. HUNDEN TIL HUNDEHUSET.
MEN DER ER TO BLÅ DER IKKE PASSER TIL TO
RØDE! -FIND DISSE FIRE.

1 2 A B

3 4 C D

5 6 E F

7 8 G H

9 10 I J

11 12 K L

13 14 M N

TOM SPINOK

GORM AKSE

DETTE ER IKKE DE TO MÆNDS
NAVNE MEN DERES STILLINGS-
BETEGNELSE. BYT OM PÅ BOG-
STAVNERNE OG FIND UD AF HVAD
DE LAVER.

10

9

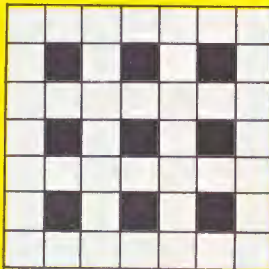

PÅ TEGNINGEN TIL HØJRE
MANGLER FEM TING, SOM
ER PÅ TEGNINGEN TIL VEN-
STRE. SKRIV DE FEM TING
PÅ LØSNINGS-
SIDEN.

11

KAN DU PUSLE ALLE 8
ORD PÅ PLADS SÅ DE
PASSER IND I HINANDEN.

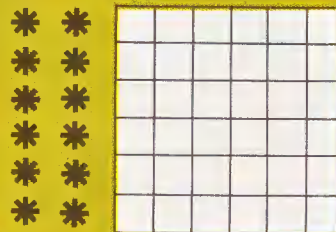
TELEFON
SPRÆLLE
EGERNET
OPPEFRA

URSKOVE
ELEFANT
UDSÆTTE
SKRAPPE

12

DE 12 STJERNER SKAL
IND I DE TOMME FELTER,
SÅLEDES AT DER KOMMER TIL
AT LIGGE 2 STJERNER I HVER
VANDRET OG LODRET RÆKKE
FELTER.

DER ER KOMMET KLUDDER I BILLEDERNE TIL DENNE LILLE HISTORIE OM FYR OG FLAMME. LAV OM PÅ RÆKKEFØLGEN, SÅ HISTORIEN BLIVER RIGTIG.

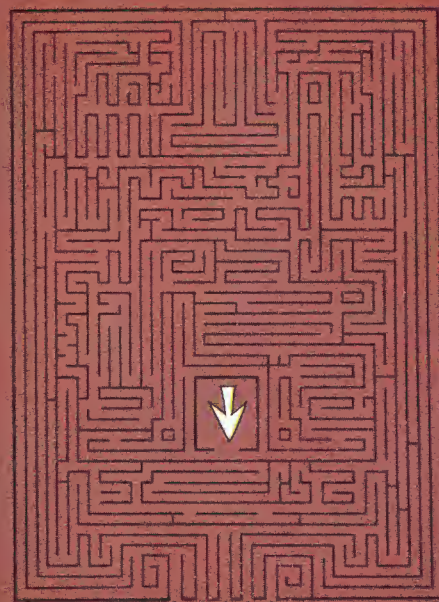
13

14

HVILKE AF DISSE TING TRÆFFER MAN NORMALT IKKE BLANDT INDIANERE ?

1 2 3 4 5

HVILKEN VEJ SKAL "GULE ULV" VÆLGE FOR AT KOMME Gennem LABYRINTEN TIL SPYDSPIDSEN? SKRIV VEJENS NUMMER PÅ LØSNINGSSIDEN.

15

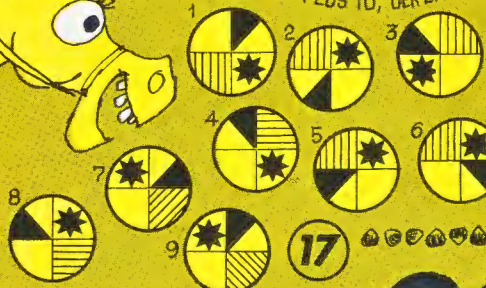
D **1**   **F** **N**

K   **L** **F** **1** **e**

16 HER GEMMER SIG TITLERNE PÅ TO EVENTYR, DER IKKE HAR SPOR MED INDIANERE AT GØRE.

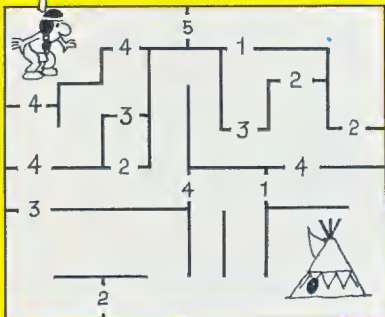
PONVEN HAR SLUGT 9 DRILAGTIGE BOLDE. DE FEM AF DEM ER FØRSKELLIGE OG TO PAR ER ENS. DREJ LIDT RUNDT PÅ DEM OG PRØV SÅ AT FINDE UD AF, HVILKE TO PLUS TO, DER ER ENS.

18

TAG DET FØRSTE BOGSTAV FRA DET FØRSTE ORD, DET ANDET BOGSTAV FRA DET ANDET ORD, DET TREDJE BOGSTAV FRA DET TREDJE ORD O.S.V. O.S.V. - SÅ FINDER DU NAVNET PÅ ET DYR.

LILLE ULV SKAL HJEM TIL SIN WIGWAM, MEN MÅ GENNEM EN ANDEN STAMMES LAND. HVER GANG HAN PASSERER ET TAL, SKAL HAN AFLEVERE SKALPE SVARENDE TIL TALLET. HVILKEN VEJ SKAL HAN GÅ FOR KUN AT KOMME AF MED 10 SKALPE?

19

"LØBENDE BØFFEL" HAR MALET EN MASSE TAL PÅ MAVEN. HVILKE TO TAL GIVER TILSAMMEN 100?

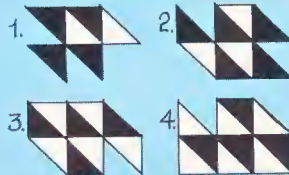
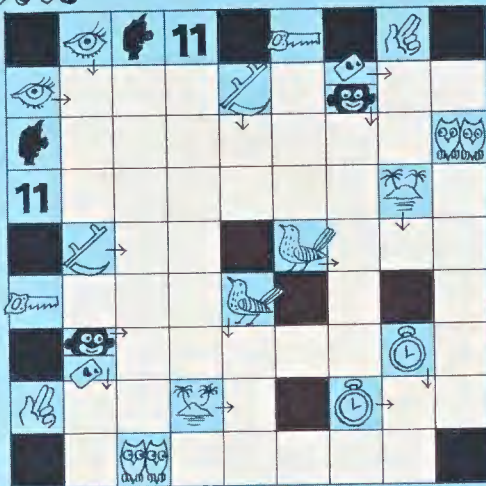
20

21

HVILKE AF DISSE TING HAR IKKE FÆLLES FORBOGSTAV MED NOGLE AF DE ANDRE TING?

22

23

HVILKEN AF DE NEDERSTE FIGURER PASSER IND I DEN ØVERSTE FIGUR?

÷ G ÷ S ÷ RI ÷ E ÷ B ÷ P

NÅR REBUS'EN ER LØST, SKAL DEN LÆSES BAGFRÅ!

24

A

9

12 13 16 17

8

10 11 14 15

7 18

5

22

19

6

2

5

4

1

20

21

HVAD GEMMER PRAIKKERNE, OG HVEM ER EJERMANDEN? TRÆK EN STREG MELLEM PRAIKKERNE OG SKRIV EJERMANDENS BOGSTAV PÅ LØSNINGS-SIDEN

25

26

INDEN FOR HVER AF DE 3 ORDGRUPPER SKAL DU FINDE FREM TIL TRE ORD, DER ER DANNET AF DE SAMME BOGSTAVER. F. EKS: "IGLE - EGIL - LIGE"

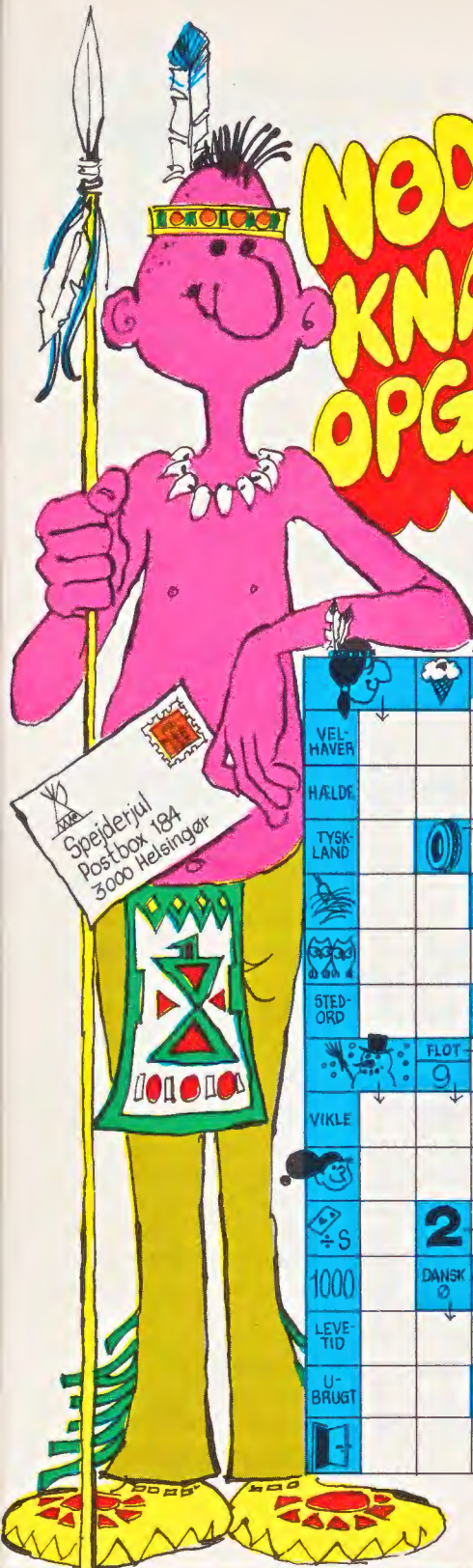
MUNDDELE
FRUGTER
VABLE

ILDSTED
STJÆLE
VED

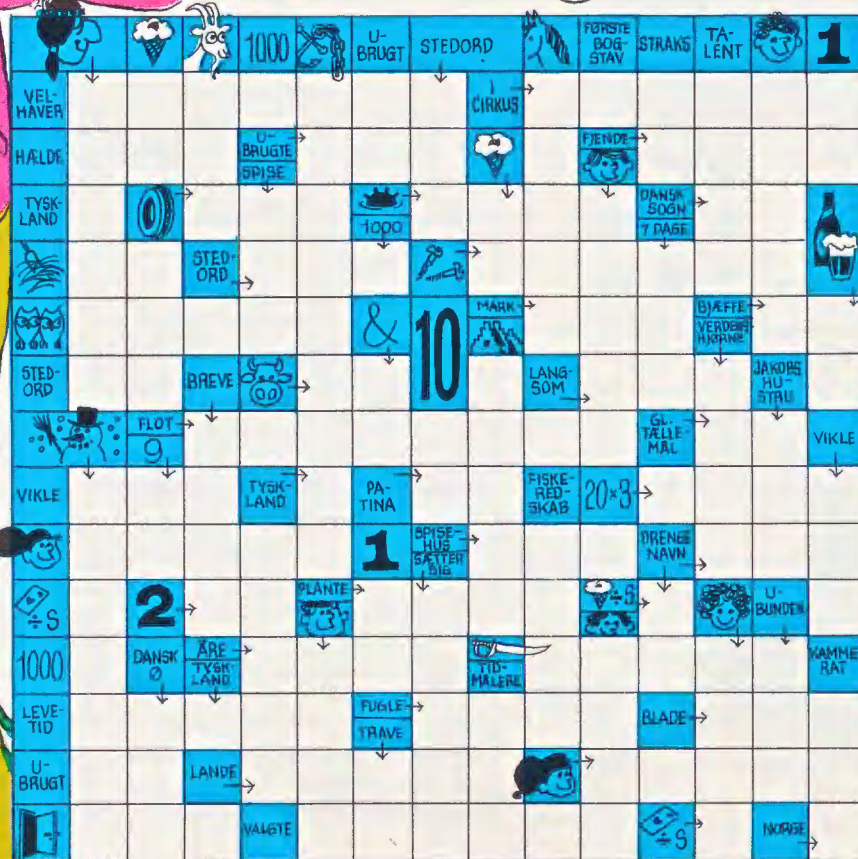
MORE SIG
KLÆBES
SUKKER

Illustration signature

NØDDE- KNÆKKERENS OPGAVER

27

**STOR
TRANSISTORRADIO
»LILLE RÆV« MEJS
SLIRKNIVE MED
MERLESPIR
SILVAKOMPASSER
STORE STAVLYGTER**

Der er nødder ved alle de spændende opgaver, som NØDDEKNÆKKEREN bringer. Der er få nødder ved de lette opgaver og mange ved de svære. Du kan samle mange nødder ved at løse opgaverne; men kun dem, ved de rigtig løste opgaver tæller med.

Løsningerne skrives på den anden side af dette løsnings-ark, som klippes af og sendes i et brev, der ser ud, som det »Falkehøj« holder i hånden.

I øverste venstre hjørne må du gerne tegne et indianer-motiv.

Alle der har samlet over 27 nødder, deltager i lodtrækningen om

1. En lækker »LILLERÆV« mejs til ca. 300 kr.
2. 10 SILVAKOMPASSER, type 3.
3. 20 store stavlygter.

Alle, der har samlet over 54 nødder, deltager **desuden** i lodtrækningen om

1. En stor transistorradio til ca. 600 kr.
2. 10 fine slirknive med merlespir.

Inden 5. januar 1974 skal løsningerne indsendes til Spejderjuls postbox, 184, 3000 Helsingør for at komme med i lodtrækningen. De heldige vindere vil få deres præmie tilsendt inden udgangen af januar måned.

LØS- NINGSSIDE

① "FALKEØJE" VAR:

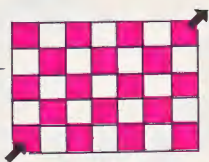
② HER TRÆKES DE FIRE LINIER:

③ DE SYV MYSTISKE TING VAR

④ DRENGENAVNET ER:

⑤ TRÆK STRE-
GEN GENNEM
ALLE 35 FEL-
TER IGEN

⑥ GULE ULV KOM TIL:

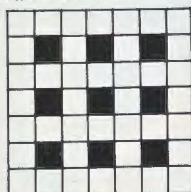
⑦ DYRET, "RØDE ØRN" HAVDE KLIP-
PET UD, VAR EN:

⑧ DE TO BLÅ OG DE TO RØDE, DER
IKKE PASSEDE SAMMEN VAR:

⑨ DE FEM MANGLENDE TING ER:

⑩ DE TO STILLINGER ER:

⑪ LØSNINGEN PÅ PUSLE-
KRYDS- OG TVÆRS'EN:

⑫

HER IND-
SÆTTER
DU DE 12
SJERNER

⑬ DEN RIGTIGE RÆKKEFØLGE ER:

⑭ TINGENE MAN IKKE TRÆFFER
BLANDT INDIANERE ER:

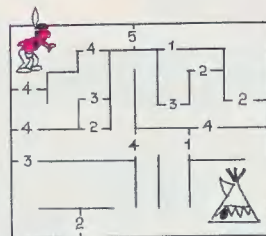
⑮ "GULE ULV" SKAL VÆLGE VEJ NR:

⑯ DE TO EVENTYR ER:

⑰ DE TO PLUS TO ER:

⑱ NAVNET PÅ DYRET ER:

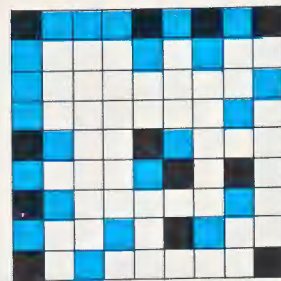
⑲ TEGN "LILLE ULV'S" RUTE HER:

⑳ DE TO TAL ER:

㉑ TINGENE UDEN FÆLLES FOR-
STAVELSE VAR:

㉒ GENTAG KRYDS OG TVÆRS'EN HER

㉓ FIGUREN, DER PASSER, HAR NR:

㉔ LØSNINGEN PÅ REBUS'EN SKRI-
VES HER:

㉕ EJERMANDEN ER:

㉖ HER SKRIVES DE 3 ORD I DE
3 ORDGRUPPER:

ILDSTED _____

STJÆLE _____

VED _____

MUNDDELE _____ MORE GIG _____

FRUGTER _____ KLÆBES _____

VABLE _____ SUKKER _____

LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNR. _____ BY _____

IALT _____ NØDDER

Fugle- kasser

Af skovrider dr. agro Kjeld Ladefoged
illustrationer Mads Stage

Nogle af vore dejligste fuglearter kræver et hulrum for at yngle, f. eks. i en træstamme eller træstub. Det gælder bl. a. huldue, natugle, den mere sjældne vendehals, vor livlige musvit, blåmejsje, spætmejsje, rødstjert, broget fluesnapper, skovspurv samt en af vore første forårsbebudere – stæren.

I gamle dage blev vore skove ikke drevet så økonomisk rationelt som i vor tid. Man lod ofte træerne, bl. a. bøgen, opnå en høj alder, inden man fældede dem. Disse gamle træer var et sandt eldorado for forannævnte fuglearter, fordi der ofte dannedes hulrum i disse gamle træer som følge af, at nogle af de tykke grene efterhånden gik ud og brækkede af i storme. Der, hvor disse grene havde siddet, dannedes efterhånden det, som forstmænd kalder en »tud«. Naturen er så viseligt indrettet, at når en gren falder af på grund af råd, så heles såret ved såkaldte kallusdannelser, der vokser ud over såret. På unge, livskraftige træer med forholdsvis tynde grene, foregår dette som regel ret hurtigt. Men jo ældre et træ bliver, jo tykkere de

udgåede grene er, desto langsommere heles såret efter den afbrækkede gren. I mange tilfælde sker det aldrig. I stedet dannes efterhånden et større eller mindre hulrum ind i stammen der, hvor grenen har siddet, et hulrum, der er ideelt for fuglene at bygge rede i. De mindre hulrum foretrækkes af musvitter, mejser, stære, skovspurve m. v. De større af hulduer og natugler. Her i Århuskovene står endnu flere hundrede gamle bøge, hvor mange fugle bygger deres rede. I samme træ kan både yngle stære, musvitter, spætmejsjer og ugler.

Men i de fleste skovbrug, hvor det gælder for forstmændene om at få et så stort økonomisk overskud af skovene som muligt, finder man kun få eller slet ingen rigtig gamle træer mere. Alle træer fældes, medens de endnu er sunde og raske og ikke begynder at få store, tørre grene samt begyndende råd på grund af alderdom. Det samme gælder de fleste vej- og havetræer. Vejtræerne får ikke lov at blive så store og gamle, at de på grund af alderdomssvækkelse betyder en øget risiko for tra-

Blåmejsje,
11,5 cm.

Musvit, Hønselang.

Rødstjert,
fra Vals til halvspids 14 cm.

Skovspurv,
14 cm.

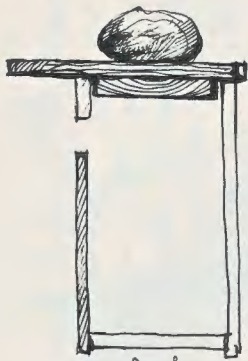

fig. 1.

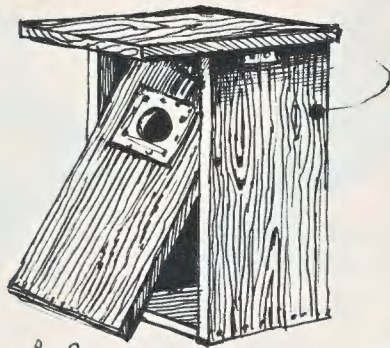

fig. 2.

fiksikkerheden. Og i de moderne haver ønsker man ikke store, gamle træer, fordi de skygger for meget og tager for megen plads.

Derfor bliver der færre og færre træer, i hvilke vore hulrugere kan bygge deres reder og yngle. De fortrænges simpelthen fra vor natur og haver på grund af boligmangel. Vil vi stadig bevare og glædes over disse smukke og livlige fugle, må vi derfor træde hjælpende til og erstatte deres manglende huller i gamle træer med kunstige redekasser.

Hver fugleart kræver sin bestemte redekasse. Det gælder både størrelse, konstruktion samt flyvehul. I nedenstående fig. 1 er vist, hvorledes en hensigtsmæssig redekasse kan laves. Såfremt man ønsker at følge fuglene under udrugningen og senere ungerne vækst, anbefales det at sætte et løst låg på kassen, idet der som vist på tegningen sømmes en klods under låget, der nøjagtigt passer til kassens indvendige mål og kan presses ned i den, så at låget ikke forskubbes. Yderligere bør låget fast-

holdes med nogle kroge eller lignende, der passer i øskener på kassens sider, så låget let kan fjernes, dersom man ønsker at følge livet i kassen. Forsiden bør laves således, at den som vist på tegningen kan vippes op, så at man har let adgang til at rengøre kassen efter rugesæsonens ophør. For at hindre, at flagspætter skal hugge flyvehullet større og evt. tømme reden for æg, anbefales det som vist på fig. 2, at sømme et stykke blik omkring flyvehullet.

spatmuse

spatmuse . 14 cm

Stær. 22 cm.

Mads Stige 73

Følgende mål kan anbefales:

Fugleart	a	b	c	d
	cm	cm	cm	cm
Musvit og broget fluesnapper,	26	3.2	7	12
Rødstjert,	20	5	5.5	13
Stær og skovspurv	37	5	8.5	13

Målene skal nøje overholdes. Kasserne kan laves af forskelligt materiale. Man kan vælge lige fra de fineste høvlede brædder til f. eks. granskaller. 3/4" tykke materialer er passende.

Foruden at tømre eller snedkerere fuglekasser kan man i mange tilfælde anvende træstammer, der er hule på grund af indre råddannelser f. eks. som følge af svampeangreb. Dem træffer man navnlig i granbevoksninger med angreb af rodfordærversvampen, der er ret udbredt her i landet. Kan man hos en skovejner eller forstpersonalet få sådanne stammer, afkorter man dem i længder på omkring 35 cm,

rensere de tilbageværende rester af råddent træ indvendig ud, borer et flyvehul på 5 cm diameter og sætter derefter låg og bund på kassen på samme måde som foran nævnt. Disse kasser er hurtige at lave og falder godt ind i naturen.

Træløbere og fluesnappere kræver helt specielle kasser, men derom en anden gang. Start først med foranstående arter. De er de mest taknemmelige.

Nogle ornitologer og fugleinteresserede foreslår en pind foran flyvehullet, som fuglen kan sætte sig på, inden den smutter ind i kassen. Andre fraråder derimod en flyve-

pind ud fra den betragtning, at evt. fjender her kan sidde og udspionere kassens indhold og evt. gå til angreb på såvel æg, unger som forældre. Selv fraråder jeg flyvepinde, selv om det kan se dejligt ud at se en stær sidde og synge på sin pind foran flyvehullet.

Ønsker man kasserne op- hængt på stammer, bør man aldrig bruge søm, da evt. rester af disse kan ødelægge økser og save ved en evt. senere fældning og oparbejdning af de pågældende træer. Kasserne bør bindes fast på den måde, der er vist på fig. 3. Som passende bindemateriale kan anbefales nylonsnor eller kokosgarn. Dersom snoren bliver for slap, strammes den ved hjælp af en trækile på stammens modsatte side (skraveret på fig. 3.)

Man bør aldrig anbringe fuglekasser i en skov uden ejerens eller forstpersonalets godkendelse. Kasserne bør heller ikke anbringes for tæt. Kasser til samme fugleart bør ikke hænges tættere end 50-75 m fra hinanden for at undgå territori- stridigheder o. lign. Det gælder dog ikke stær, der foretrækker at yngle i kolonier. Derfor kan man roligt anbringe flere stærkasser på samme træ - dog i forskellige højder. De skal nok blive taget i brug allesammen.

Man behøver ikke at hænges kasserne højere, end at man med mellemrum kan komme og tage låget af og kigge ned i reden for at følge, hvorledes det går med beboerne og deres unger. Jeg vil anbefale

1-1/2 m over jorden. Stærkasser bør dog anbringes i 3-7 m højde.

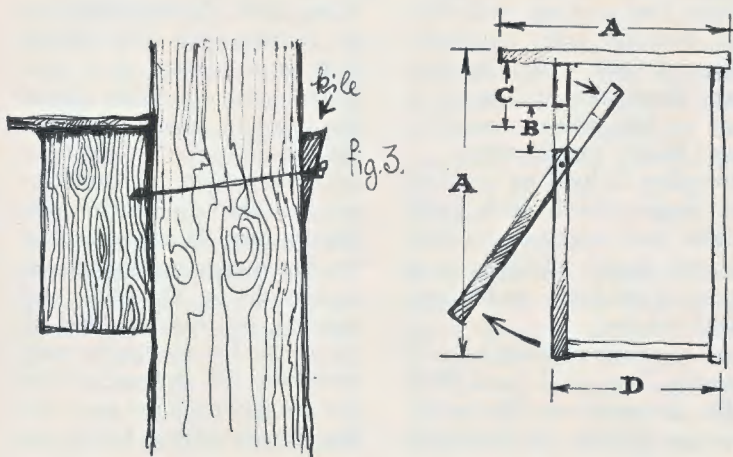
Ved anbringelse af kasserne må man altid passe på evt. katte indenfor området. Er der katte, bør alle kasserne anbringes i mindst 2 m højde.

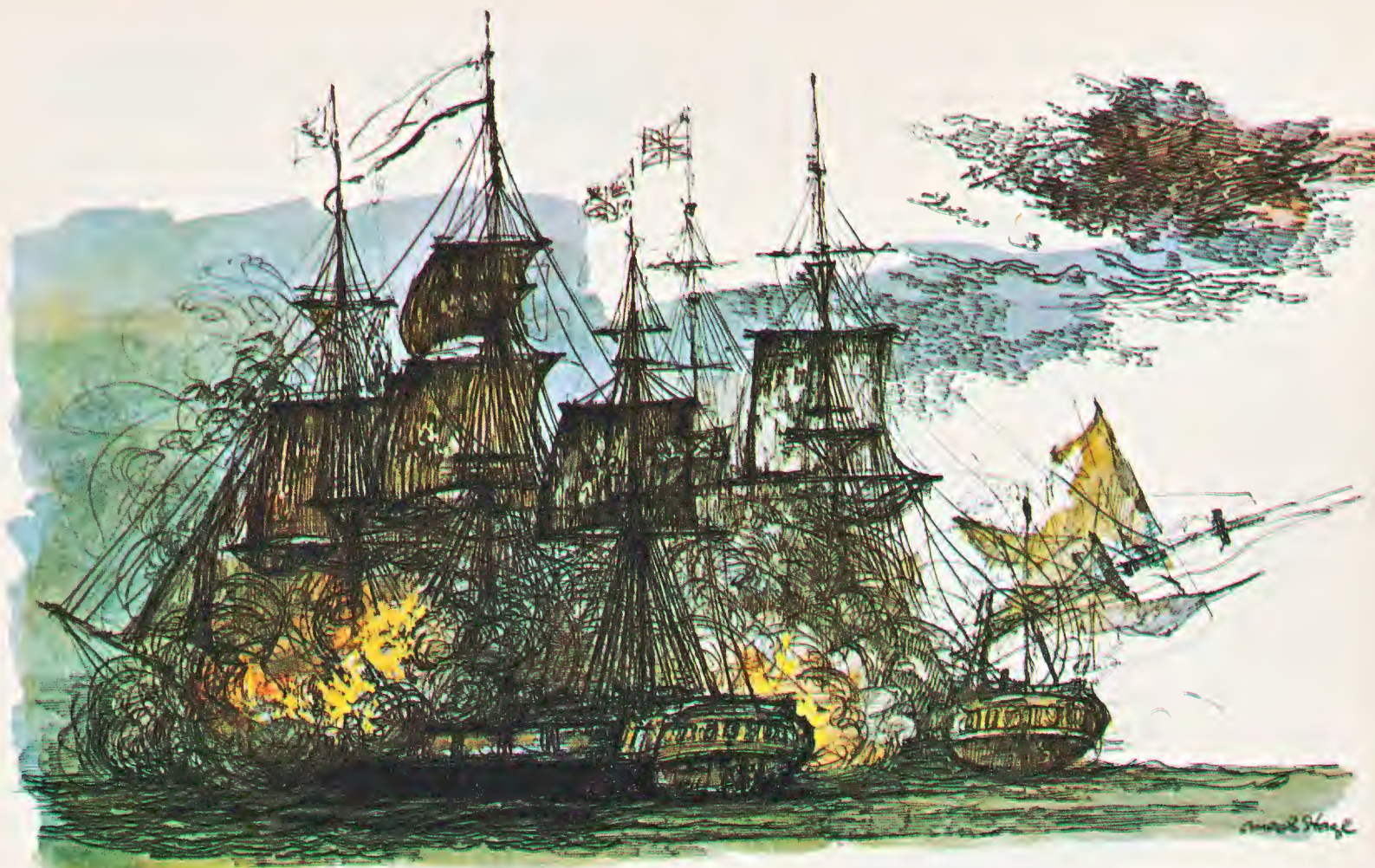
Kasserne bør altid hænges ud i december og januar. Mange hænger dem ud i februar og marts. Men det er for sent. Fuglene skal have en passende tid til at vænne sig til de nye boliger, inden de tager dem i besiddelse.

Kasserne bør som foran nævnt renses for indhold, og iøvrigt på anden måde gennemgås efter hver rugesæsons afslutning. Det kan anbefales at føre en slags dagbog over livet i hver kasse, hvem der tager den i besiddelse, hvor længe fuglen ruger, antallet af æg og unger, hvornår ungerne forlader reden o.s.v. En sådan dagbog åbner døren for en helt anden verden, en del af naturens rige og sælsomme verden, og man får en indlevelse i de forskellige fuglear- ters liv og adfærd, der gør det til en langt større berigelse at møde dem og lytte til deres dejlige sang.

For det er ligesom man opnår et helt andet nært forhold til dem, når man har lavet deres redekasse og fulgt dem fra det første dun blev lagt i reden til de flyvefærdige unger siger farvel til deres lune barndomshjem. Prøv selv! Marselisborg Skovridergård, den 25.6.73.

Kjeld Ladefoged.

Hvem der kunne komme med på et kaperskib

Af Knud Holst og tegnet af Mads Stage

Niels Just stod og slog smut ud over de lave dønninger. Han var god til det, og hans ven, Bertil, der stod og så til, var en lille smule misundelig over Niels's mange niere.

Stranden lå hvid og uendelig på begge sider Løkken Ladeplads, med vognspor fra bøndernes kørsel til byen med smør og salt kød – og fra byen med tømmer.

Det var Niels's tretten års fødselsdag. Det var 1. juni 1808. Når drengene var fjorten år, var det tanken, de skulle for-

hyres med Norges-skuderne, og skipper Just ville skaffe dem en god hyre – hvis altså krigen holdt op. Men gjorde den ikke det, kunne de måske komme på *kaperi*. Det talte drengene meget om, men skipper Just brød sig ikke om det. Selvom man fik kaperbrev, og det var lovligt nok, ja så var og blev det jo ikke andet end sørøveri, om det så aldrig så meget var fjendens skibe, man plyndrede. På den anden side var det ikke nemt at tage stilling til det kaperi for jævne

folk, der fredeligt hele livet havde sejlet som fiskere. Englænderne havde taget hele den danske flåde og lå i Nordsøen og opsnappede Norgesskudene, så nordmændene ikke kunne få vigtige forsyninger af madvarer. Blev der hungersnød i Norge, som endnu hørte sammen med Danmark – ja, så måtte hele landet overgive sig.

Man talte meget og alvorligt om det hos familien Just, og moderen græd, for hun havde hele sin familie i Arendal, som under normale forhold stod i livlig handelsforbindelse med Løkken.

Niels og Bertil kunne ikke helt forstå forældrenes tilbageholdenhed over for kaperiet. Det var jo lovligt nok. Og hvor herligt måtte det ikke være at have pistol i bæltet og huggert ved siden? De snakkede meget om det, når de lå i klitterne eller gik langs den hvide strand, hvor ingen kunne høre dem. Og det var også lige meget, havde de ikke hyre, når de blev fjorten år, ja så ville de stikke af og selv skaffe sig hyre på et kaperskib.

Det talte de også om nu, da der ikke var flere flade smut-

sten at øjne. Det var bare svært at tænke sig krigen, når man stod på en hvid strand, og junisolen skinnede over det stille dønnende Vesterhav.

Og så lød der pludselig et skud.

Skarpt og hårdt i den stille luft.

Drengene vendte sig lynhurtigt og så op mod Signalkakken, hvor »kystbatteriet« havde sin plads, og hvor der som oftest stod en soldat på udgik. Havde han nu igen fumlet med musketten – man havde før oplevet, han var fuld?

Der hang en aflang, bleggrå røg-tot over »Signalkakken«.

Drengene så hoveder dukke op. Mon løjtnanten var der? Løjtnant Glud, der havde kommandoen over »Løkken Redoute«. Det lød stort med »batteri« og »redoute«. For foreløbig var det kun to små kanoner på hjul, – de var 18 punds.

Først havde Løkken-folkene været lidt benovede, da de hørte om deres artilleri. Senere grinede de i skægget over de to små kanoner, som de kaldte »Gluds fyrstøj«, og som de mente højest kunne antæn-

de matrosernes kridtpiber på fjendtlige skibe. Senere kom der nok et par og større kanoner. Men man kunne ikke finde arbejdskraft til at montere dem. Soldaterne mente, det var ikke deres job, og skudehandlerne ville ikke stille mandskab uden særlig betaling. Kanonerne blev liggende i sandet, og faktisk troede ingen rigtigt på, at englænderne ville vove sig her ind i Jamberbugten med alle dens sandrevler og uberegnelige strømme. Og kom de nu alligevel ... ja hvem kunne så klare sig mod deres hundredvis af kanoner? Ja de havde jo bombet København sønder og sammen, dræbt en bunke mennesker og ødelagt selve Frue Kirke. Jamen, det var jo lettere for englænderne at holde sig uden for bugten og opsnappe skuderne i rum sø, føre dem til England og der lade hele besætninger mugne op i »prisonen«, mens deres familier hjemme i Norge og Danmark sultede, så det sved.

MEN NU VAR FJENDEN HER!

Drengene vendte sig og så ud over havet. Hvor havde de haft deres tanker? For nu så de dem tydeligt: to store sejl, der hurtigt voksede og voksede op fra horisonten. Så store sejl kunne ikke være skudesejl – det var krigsskibe på vej mod Løkken.

– De kommer, stammede Bertil.

– Nå, sagde Niels, og hvasså?

Han var nu ikke så overlegen, som det kunne lyde. Men det

trøstede ham, at Bertil var bange.

– Se! råbte Bertil.

Og Niels så.

Det virkede sært. Sejlene voksede og voksede. På stranden stod kun en forladt hestevogn. Hestene anede ikke uråd, men stod fredeligt og gumlede i muleposerne. En klitlærke begyndte at juble højt oppe ... Ud fra en norsk galease, der havde ligget for anker siden i går, gik folkene hurtigt fra borde og roede ind over revlerne i en lille fladbundet båd.

Niels og Bertil løb op i klitterne.

– Tror du, de bombarderer os? spurgte Bertil med en lille stemme.

– Det kan nemt ske, hørte Niels sig selv svare.

Drengene lagde sig i en klitgryde med godt udsyn over strand og hav. De så hestene, der fredeligt gumlede. De hørte lærken. De så den norske galease stille vuggende. De så det norske mandskab tage stranden. Det hele var uvirkeligt.

– Hvad hvis de går i land? sagde Bertil.

– Så bliver de skudt, sagde Niels.

De to engelske orlogsskibe var nu tæt på. Smukke var de med de store let bugnende sejl. De lagde bi, drejede, vendte mod land uden for tredje revle og med kanonportene åbne mod Løkken.

Hvad kunne der ske? Hvad om pakhusene blev beskudt og kom i brand? Hvis nu byen blev bombarderet? Hvis nu englænderne gik i land? Hvor var egentlig løjtnant Glud? Der var så stille på den hvide strand, at det føltes som en gysen. Drengene så, hvordan der nok så selvfølgelig fra de engelske skibe sattes et par barkasser i vandet fyldt med soldater. Kursen gik mod den norske galease. Det var altså den, de ville have! Soldaterne entrede det forladte skib – det hele så så nemt ud. Men tænk, at man alligevel kunne stjæle et godt skib, mens alverden bare så til!

BUM!

Glud havde altså ikke sovet! Her kom nu hans første hilsen, hans første skud tæt for boven. Bum – der kom nummer to – lige over rælingen. Drengene kunne se, de engelske soldater dukke sig, de kunne høre kommandoråb. For første gang følte hestene på stranden sig forstyrret, så op fra muleposerne og bestemte sig til at gå ned ad strandkanten med den tomme vogn. Lærken tav . . . BUM – tredje skud fra Gluds Fyrtøj gik lige i rælingen, så man kunne se træsplinter flyge. Fjerde skud gik så tæt på barkasserne, så de ligesom rejste sig i vandet! Glud skød en sidste gang agten for den ene barkasse. De forlod galeasen og nåede uskadt de engelske skibe, der kort efter drejede væk fra kysten og satte kursen mod nord. Slaget var forbi uden at englænderne havde løsnet et skud.

– Glud skulle have skudt dem i sænk, mente Bertil.

– Så havde de givet os det glatte lag, sagde Niels og følte sig klogere, men syntes egentlig som kammeraten.

De drøftede, hvad de ville have gjort, hvis der pludselig havde stået en englænder i deres klit? De ville naturligvis have slået ham ned på en eller anden måde. Englændere var ikke mere værd. De var umennesker, mordere alle til hobe!

Og så løb de hjem, Niels og Bertil.

Krigen blev ved.

Allerede en uge efter ovenstående beskrevne begivenhed udkæmpedes der et helt slag ved Kjøul, nord for Løkken, hvor en norsk brig blev angrebet af en engelsk fregat. Nej, de englændere var ikke mennesker – de var mordere!

Løkken var stadig i fare, fordi der derfra var livlig trafik på Norge. Hen på sommeren, en travl dag, hvor der var mange skuder på redene, dukkede en engelsk fregat op og satte både i vandet. Gluds »fyrtøj« var nu komplet, og han slog englænderne tilbage til deres skibe – til gengæld hævnede de sig med at bombardere byen! Det varede kun en halv time, men den var lang nok. Og der skete ikke så megen skade endda, men en af Gluds soldater mistede det ene ben, og folk var svært chokerede. Hvad nu, om krigen for alvor kom til Jylland?

Skipperne snakkede alvorligere end før om at blive kapere. Det blev for de besindiges skyld ved snakken. Men for de store drenge, Niels og Bertil, blev det alvor nu: de ville stikke hjemmefra, tage over til Østkysten og lade sig forhyre på kaperskibe. De var store klepperter begge to, ingen ville tro, de ikke var fyldt fjorten år – og forøvrigt var man ikke så nøjeregnende mere.

De ventede på en lejlighed.

Ud på efteråret kom stormene. Skudskipperne havde håbet, uvejrene ville fordrive englænderne. Men englænderne havde forsyningsskibe, som hele tiden sørgede for ammunition, vand og forråd til vagtskibene, som ingen kunne ryste af sig.

I november, i snefog og storm vovede Niels Just's far sig til Arendal med en ladning korn. Det var med nød og megen næppe han slap hjem igen i det hårde vejr. Ovenikøbet havde han måttet sno sig fri af en engelsk fregat, der var tonet frem i mørkningen og havde løsnet et par skud.

– Det var en grimme svend, sagde han, en fyrretyve kanoners . . .

– Hvad om vi selv fik en kanon, sådan en bitte svingbasse i forstaven? sagde de andre skipper, men det blev ved snakken. Det var dyrt at blive kaperkaptajn.

Niels og Bertil lyttede til de gamle og skammede sig på deres vegne. Det blev aldrig til

andet end snak med dem. Nej, når lejlighed gaves, ville de stikke af og tage hyre. Lejligheden kom, før de havde ventet det – d. 5. december bad Niels's mor dem køre med en vogn, hun vidste om, til Mårup og tage en pakke madvarer med til gamle Just, farfaderen. Ingen kunne vide, om de ellers kunne få sendt en madpakke frem til jul.

På den måde kom de to drenge uventet afsted og tilmed kørende, og ingen anede, de var på deres første etape af en flugt!

De var gennemfrosne, da de nåede frem til Gamle Just, som gav dem brændevin for deres sundheds skyld, så det snurrede dem i krop og hovede – men varme blev de da. Og Gammelfar gav sig til at fortælle og trak sin gamle pistol frem.

– Hvad ville du nu gøre, hvis der kom en englænder herind i stuen? spurgte Niels.

– Jeg ville skam skyde ham! sagde den gamle og fægtede med pistolen, – de mordere er ikke bedre værd! – Han rettede den gamle rytterpistol mod døren og kikkede med hanen.

I det samme dundrede det på døren!

– Kom ud, kom ud, brølede det fra mørket – der er et stort skib ved at forlise på tredje revle . . .

De arbejdede sig ud alle tre, det stormede, så de var ved at

vælte. Kysten var fuld af høje klinter, Gammel Just førte dem op på den højeste. I snefoget var det svært at orientere sig, men de kunne dog ane et stort skib. En fregat? Vejret var så hårdt, at man fra land intet kunne udrette. Næste morgen stormede det stadig. Men man kunne dog se nu. Det var en 40 kanoners engelsk fregat. Og Niels var sikker på, det var den, der havde skudt på hans far oppe under Arendal. De var mange, de folk, der stod på strandene, på klinterne og bare så på vejrets rasen. Ud på eftermiddagen krængede det store skib svært, det gav et ryk i det, det ligesom *sprang* ind mod land, gik på grund og lagde sig i de hårde søer.

Det blev en uhyggelig eftermiddag.

Man glemte, det var fjenden, der her led nederlag mod vejret. Mårup-folkene satte ikke bådene i vandet. Det var håbløst. Men de fulgte alle kampen om liv og død.

Henunder aften drev de første ind, døde soldater, kvinder og små børn. Vragstumper fyldte stranden i eet kog. De første overlevende dukkede op på rester af sønderslåede tømmerflåder. Forfrosne, halvdøde, chokerede.

Niels og Bertil var ved at blive kvalme af gru, da en gammel død matros skyllede i land. Alle hans fingre var skåret af

– og de forstod, man ikke havde villet have ham med på en tømmerflåde, han havde klamret sig til, for at komme med.

Det var den engelske fregat »The Crescent«, der var slået til vrage. 60 overlevede og måtte senere vandre til fods til Ålborg som krigsfanger. Men de fleste overlevede ikke, og man kan se deres grave på Mårup kirkegård. Niels og Bertil så et par unge døde kadetter blandt de mange døde – var de mon ældre end de selv var? De havde i dette frygtelige døgn mødt englænderne på en helt ny måde. Mødt dem som noget, man havde medlidenhed med, som med- ikke mod-mennesker.

Deres oplevelser var så vældige, at de ikke kunne tale om dem, da de tre dage efter kørte hjem igen med vognen, der havde ført dem fra Løkken til Mårup.

– Hvad havde du under trøjen, da vi gik ud fra Gamle Just's hus? Var det hans pistol? spurgte Bertil, da de havde siddet tavse i en time.

– Ja, men der var ikke krudt i den, mumlede Niels.

– Ville du ellers have skudt en englænder? spurgte Bertil.

Det svarede Niels ikke direkte på. Der gik lidt tid, så sagde han arrigt: – Krig er noget skidt!

JULEKAGEN

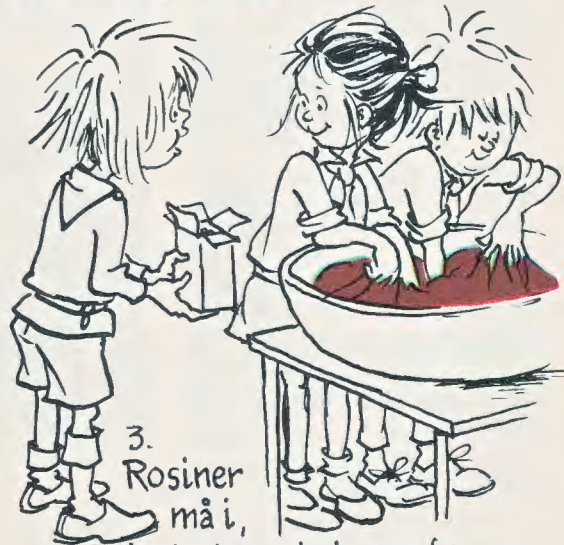
Du skal male
billederne.

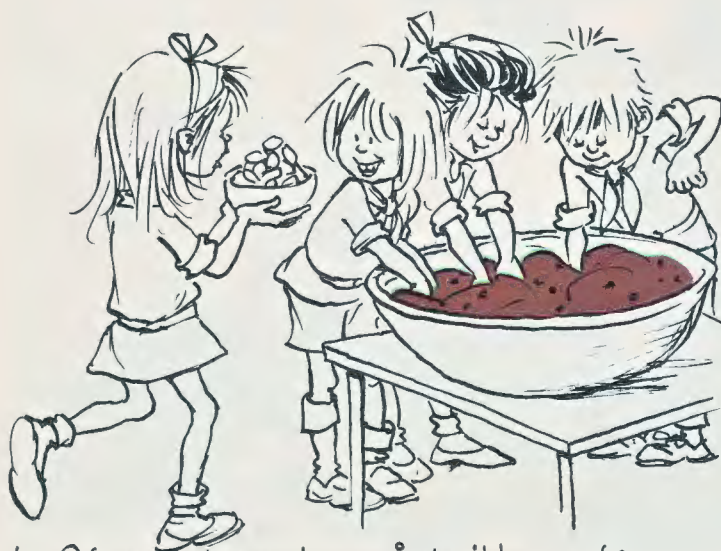
1. Nu vil jeg lave en julekage.

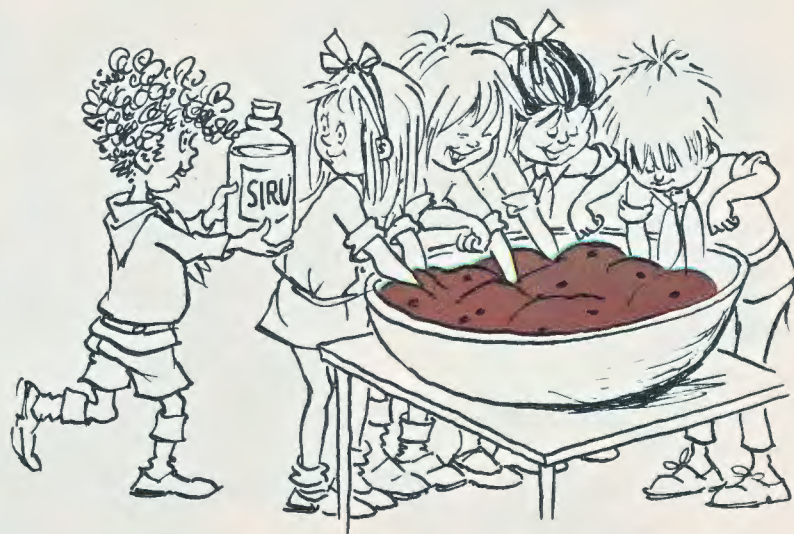
2. Du glemte vist æg og smør, lille Tage

3. Rosiner må i, hvis kagen skal smage.

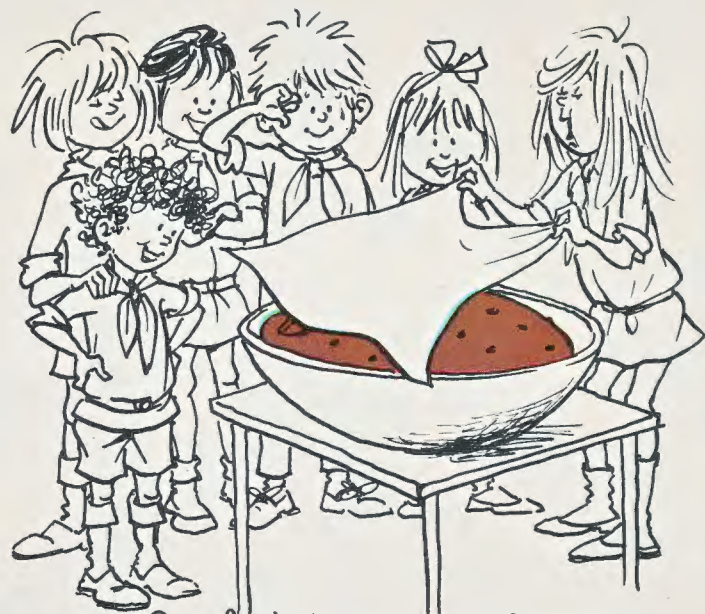
4. Og mandlerne her må du ikke vrage.

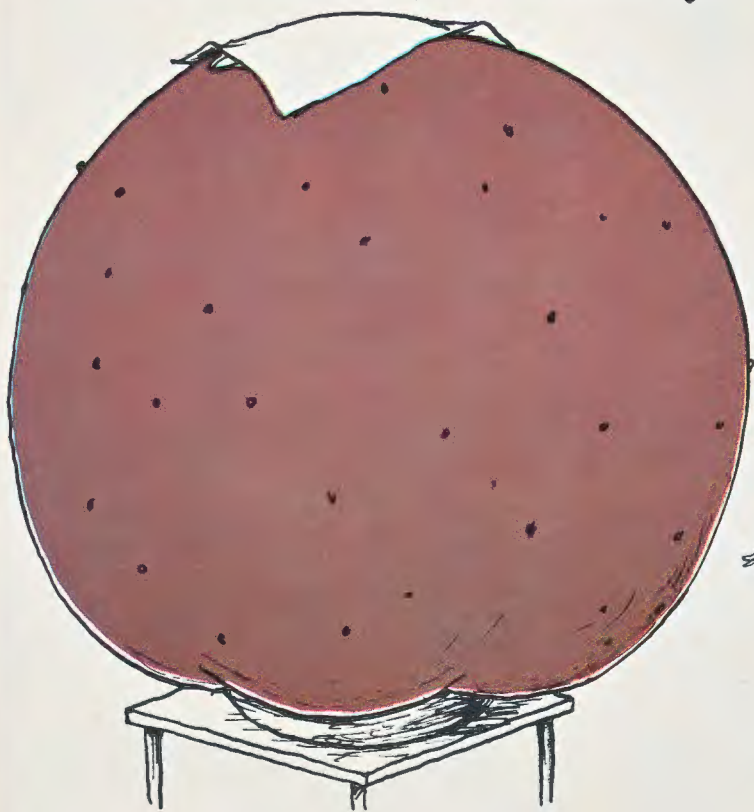
5. En dej uden sirup kan jeg ikke fordrage.

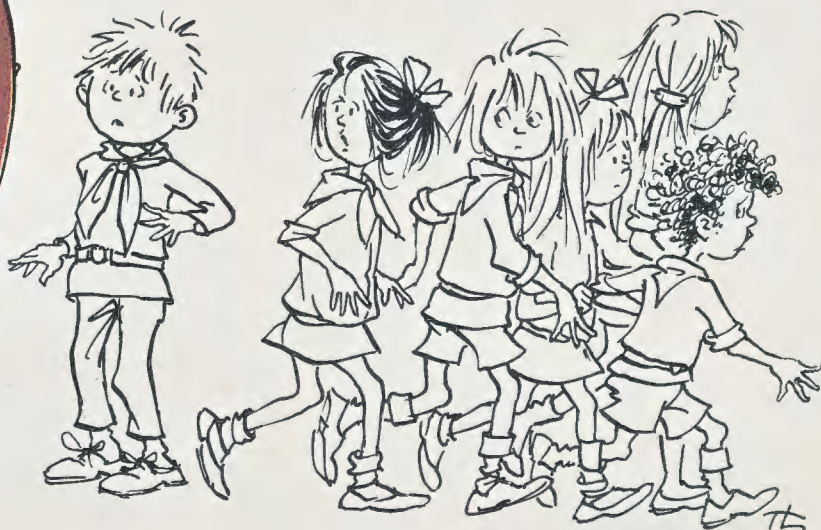
6. Gær er skam nødvendig, når man skal bage.

7. Og så skal den hæve i flere dage.

8. Så Tag, nu er det, du skal bage din kage!

I 25 år har nordjyske spejdere på initiativ af skovrider Jens Hvass bundtet og pakket op til 15.000 buketter af endnu uudsprungne bøgegrene, som fra Aalborg er sendt til Norge og gennem Norsk Røde Kors' patientvenner fordelt blandt gamle og syge. Mange år har det passet fint med, at bøgekvistene, når de kom ind og i vand, sprang ud 17. maj, som er Norges nationaldag.

SPEJDERJUL

1973

6,00 kr. (incl. moms)

UDGIVERE:

KFUM Spejderne i Danmark
Det Danske Spejderkorps
KFUK Spejderne i Danmark

REDAKTION:

Ingrid Bundgaard
Annesofie Hermann
Birthe Jensen
Ulla Thorup
Erik Pedersen
Erik Schwarz (ansvh.)

Omslagets for- og bagside: Sigrun Kapsberger

De hellige 3 konger: Egil Torin Næsheim

Nøddeknækkeren: Per Illum

Farvefoto side 51: Med tilladelse af

Tysk Turist-Central, København

Lay-out og tilrettelægning: Design Studio, Knebel

Omslag og tekstsider trykt af: Fyens Stiftsbogtrykkeri A/S

»- drømme om sne på bjergene
den er ren, og man vandrer i skyer,
glemmer osen og varmen i byer.
Jeg ved, man kan ånde i bjergene.
Jeg drømmer om sne på bjergene.«

